Knihtisk na Moravě 16.-17. století

Dějiny knižní kultury

Olomouc

1. 1499 – Matyáš Preinlein
2 drobné tisky
Johannes Fabri: Planctus ruinae ecclesiae
Johannes Schram: Questio fabulosa

2. Konrad Baumgarten – 1500-1502

3. Libor Fürstenheim - 1504

Olomouc

Konrad Baumgarten – 1500-1502

Z německého Rottenburg, 1498-1499 v Gdaňsku (2 tisky Agenda sive Exsequiale sacramentorum; Aelius Donatus: Ars minor)

Do Olomouce přesídlil patrně na pozvání humanisty Augustina Morava (Käsenbroda)

Olomouc

Konrad Baumgarten – 1500-1502

Zde tiskne latinské a německé tituly

- Tractatus contra Waldensium (1500)
- Heinrich Institoris: Sanctae Romanae ecclesiae fidei defensionis clippeum adversus Valdensium seu Pickardorum heresin (1501, březen 1502)
- odpustkový list papežského legáta Petra Isvaliese (1501)
- Grammatices deu Libellus, qui Spica intitulatur (1501)

Petrus miseratione diuina tituli sancti Ciriaci in Thermis sacrosancte Romane ecclesie presbiter
Cardinalis Regni ad Hungarie Bohemie et Polonie regna Necnō Prussiā Russiā Liuoniā Littuaniā Valachiam Slesiā Lusatiā Morauiam
Transiluaniā Dalmatiā Sclauoniā Croatiā Corbauiā et Moscouiā omnesq₃ ₇ singulas regnoꝝ ₇ prouinciaꝝ predictarū ciuitates. terras atq₃ loca illis
subiecta ₇ alia eis adiacētia apostolice sedis de latere Legatus. Uniuersis ₇ singulis pñtes lr̄as inspecturis Salutē in dn̄o sempiternā Notum facimus qđ
Sanctissimus in christo pater ₇ dn̄s noster dn̄s Alexander diuina prouidētia papa Sextus prouide ₇ pie cōsiderans qđ perfidissimi Thurci christi nōis hostes
christianū sanguinē cōtinue sitiētes suū malū ₇ iniquū propositū feruētius prosequētes nil aliud die noctuq₃ querūt. ₇ ex cogitāt q₃ omnia christianoꝝ domi
nia sue tyrānidi ₇ spurcissime secte subijcere ₇ legē christi redemptoris nr̄i subuertere Et propterea idē Sanctissimus dn̄s nr̄ pro tuitione orthodoxe fidei
intendens omnino fauēte altissimo magnā cōtra ipsos perfidos Thurcos parare expeditiōē ₇ amplius suos impetus nō expectare. concessit omnibus ₇ singulis
vtriusq₃ sexus christifidelibus pro hmōi expeditiōe cōtra dictos perfidissimos Thurcos iuxta ordinatiōē nr̄am seu Cōmissarioꝝ ₇ delegatoꝝ nostroꝝ man⁹
adiutrices porrigētib⁹ vltra iubileū et alias indulgētias gracias et facultates quas christifideles obtinere pñt visitādo ecclesias per nos aut Cōmissarios seu
subdelegatos nr̄os deputādos prout in litteris apostolicis desuper cōfectis plenius cōtinetur Qđ possint eligere cōfessorē secularem vel regularē qui ipsis
omnium pctōꝝ suoꝝ de quib⁹ corde cōtriti ₇ ore cōfessi fuerint in sinceritate fidei vnitate sancte Romane ecclesie ac obediētia ₇ deuotiōe eius ac ē Sanctissimi
dn̄i nr̄i pape et successoꝝ eius canonice intrātium persistētib⁹. semel tm̄ in vita de reseruatis exceptis cōtentis in bulla que in die Cene dn̄i legit̄ De alijs vero
nō reseruatis casib⁹ quotiēs fuerit oportunū absolutiōē et penitētiā salutarē impēdere. Necnō semel dūtaxat in vita ₇ in mortis articulo ac etiā totiēs quo
ties de eoꝝ morte dubitabit̄ Et si tūc decedere nō cōtingat oim̄ pctōꝝ suoꝝ plenariā indulgētiā ₇ remissiōē cōcedere valeat. Indulsit etiā idē Sanctissim⁹
dn̄s nr̄ de apostolice sedis plenitudine ₇ liberalitate oēs vtriusq₃ sexus qui manus adiutrices ad hmōi opus visitādo vel mittēdo porrexerint ac oēs ₇ singu
los eoꝝ parētes defunctos aut eoꝝ benefactores qui cū charitate decesserūt in omnib⁹ precib⁹ suffragijs. elemosynis. ieiunijs. orationib⁹. missis. horis cano
nicis. disciplinis. peregrinationib⁹. et ceteris omnib⁹ precibus. suffragijs spūalib⁹ ac bonis que fient ₇ fieri poterūt in tota vniuersali sacrosancta ecclesia mi
litante ₇ omnibus mēbris eiusdē. ac de omnib⁹ operib⁹ meritorijs que arma cōtra ipsos perfidos Thurcos assumētes promerebūtur perinde ac si personaliter
ad hmōi sctām expeditiōē se cōferrēt ac se exercerent participes imperpetuū fieri Et ne super premissis a quoquā verti possēt in dubiū. voluit idē Sanctissim⁹
dn̄s nr̄ qđ pñtib⁹ nr̄is lr̄is tanta adhibeatur fides quāta adhiberet̄ si sub Bulla sua plūbea expedite forent Et quia deuot in christo
ad hmōi sanctā expeditiōē iuxta summi pōtificis intentiōē nr̄amq₃ seu Cōmissarioꝝ ₇ delegatoꝝ nostroꝝ ordinati
onem pro ut per pñtes lr̄as sub hmōi testimoniū a nobis traditū approbam⁹ man⁹ porrexer adiutrices Ideo auctoritate apostolica nobis cōmissa ipsi vt
dictis gratijs ₇ indulgētijs vti ₇ gaudere possit ₇ valeat cōcedim⁹ pariter ₇ indulgem⁹ per pñtes Datū sub nr̄o Sigillo ad hoc ordinato
Die Mensis Anno dn̄i Millesimo quingentesimoprimo. Forma absolutiōis totiens quotiens
Misereatur tui dn̄s noster Jesus christus per meritū sue passionis te absoluat auctoritate cuius ₇ apostolica mihi in hac parte cōmissa ₇ tibi cōcessa Ego te
absoluo ab omnibus peccatis tuis In nomine patris ₇ filij ₇ spūssancti Amen

¶ Forma absolutionis et plenarie remissiōis semel in vita et in mortis articulo vel verisimili.

Misereatur tui dn̄s noster Jesus christus per meritū sue passionis te absoluat Et ego auctoritate ipsius ₇ apostolica in hac parte mihi cōmissa ₇ tibi cōcessa
Absoluo te primo ab omni sentētia excōicationis maioris ₇ minoris si quam incurristi Deinde ab omnib⁹ peccatis cōtritis cōfessis ₇ oblitis cōferēdo tibi ple
nariā omniū pctōꝝ remissiōē ₇ eadem auctoritate remitto tibi penas in purgatorio patiēdas In nomine patris ₇ filij ₇ spūssancti Amen

ZEMSKÁ A UNIVERSITNÍ KNIHOVNA V BRNĚ
108046

Georgius Sydermann possessor huius libri

Sancte Romane ecclesie fidei defensionis
clippeū aduersus waldēsiū seu pickardorū
heresim. certas Germanie Bohemieq̃
nationes in odiū cleri ac eneruatiōē eccle
siastice potestatis virulēta cōtagiōe sparsiz
inficiētes. Sanctissimi Alexandri sexti pō
tificis iussu. nuper per eximiū Sacre pagīe
professorē Fratrē Heinricū institoris he:
retice prauitatis inquisitorē· ordinis predi
catorum. In formam sermonū vtilissime
redactum. Ex libris Georgij Lippitzsch 85

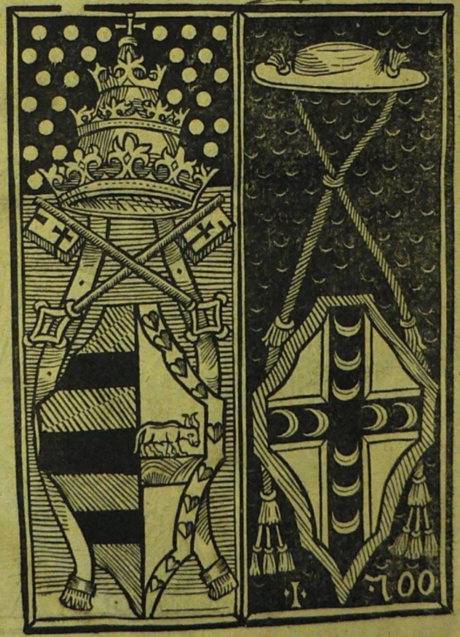

\+
Veritas Vincit
Martinus Lippitzsch
Wittigenawensis me iure
tenet Ano 83

2. Cor: 9.

Quod sibi quisque serit, præsentis tempore vitæ,
Hoc sibi messis erit, quum dicitur: Ite, Venite.

MORAVSKÁ KNIHOVNA ZEMSKÁ * MÄHRISCHE LANDES-BIBLIOTHEK

Sermones apostolice sedis cōtra heresim waldensium marchionatū Moravie regni Bohemie occupātium collecti ex cōmissiōe eiusdem sedis ab inquisitore heretice pravitatis frē Henrico institoris Sacre pagine professore et nuncio pape Alexandri. ordinis predicatorū incipiunt feliciter.

Subscriptio

Dilectis filijs ꝛc.

Brevia destinata a Sctissimo dn̄o nostro papa Alexādro. vi. inquisitori heretice pravitatis. et primū eidē inquisitori cū Preposito Nūburgen̄

Bulla apostolica ꝛc.

Alexander Episcopus servus servorum dei Dilectis filijs. Preposito Nūburgen̄ Closternumburg nūcupato: et Heinrico ordinis fratrū predicatorꝫ et theologie professori ꝛ heretice pravitatis in Germania inquisitori. nūcijs nostris Salutem ꝛ apostolicaꝫ bn̄dictionem. Qm̄ ad pastoralē curā totius christiani gregis meritis nr̄is minime suffragātibꝰ disponēte diuīa misericordia. assumptos nos fuisse plane intelligimꝰ. ex eo etiaꝫ nobis in beato Petro dicto cognoscimus Pasce oves meas. et illico vlterius. Et tu aliqn̄ cōversus confirma fratres tuos. Eapropter ad illa mentis nr̄e cogitatōeꝫ intendere cōpellimur. vt que periculis nostri ovilis: quod lupi rapaces invadere ꝛ per frustra minutatiꝫ discerpere satagūt: salutaribꝰ nr̄is presidijs quātū possimus occurramus. crebris siquideꝫ fidelium relationibus ꝛ querelis certiores indies redimur. in multis christiani nōis regiōibꝰ presertiꝫ in Bohemie regno. ac pvincia Moravie. multos nequissimi hostis venenis infectos. ꝯtra catholicā veritateꝫ in vrba blasphemie prorumpere et in prava hereticorꝫ dogmata impudēter quasi furore quodaꝫ collisos corruere. cōtra matrem suaꝫ sanctaꝫ Romanaꝫ ecclesiam. que apostolorūꝫ Petri et Pauli sanguine consecrata omniū ecclesiarū a dn̄o primatū obtinuit. dolosis artibꝰ ꝛ figmentis insurgere. Additur etiaꝫ nō vanis rumoribꝰ aut levi īfamia qꝫ qꝫplurimi illarum regionū in damnatas waldensiū hereses plabāt. Et cum damnatis qꝫplurimis alijs heresibꝰ. ipsi qꝫ in eterne damnationis barathrū vltro sese īmergentes dei ecclesiaꝫ supꝰ solidam petram Petri a dn̄o sicut promissa fuerat edificataꝫ que vnica columba sponsa pulcra sine ruga ꝛ macula. ortus cōclusus. fons signatꝰ. puteꝰ aque vive. merito appellatur. dentibꝰ viperinis lacerare ꝛ rabido morsu dilaniare conāt ipsam sane ecclesiaꝫ impetūt. que disponente dn̄o semper immaculata firma īmobilisqꝫ ꝛ permansit et pmanebit. hanc diruere diabolicis versutijs ꝛ penitꝰ destruere moliūtur. Hos itaqꝫ quibus ꝛ pōtificalibꝰ officijs necessitas et gregis christiani discrimen. ꝛ catholice fidei oppugnatō nullū differendi dissimilādiqꝫ aut tacendi locum relinquūt. Quinimo ad clamandū incessanter ꝛ īminenti cladi obviam dum nos excitant. vt morbos huiusmōi cōtagiosos ꝛ pestiferos a caulis nr̄is auferamus. ad loca illa Bohemie et Moravie a tā pestifera infectōe ne et pditōne expugnando

Terciuz inconueniens maximū quod sequere-

tur. ¶ Si tantuz boni et predestinati essent de vniuersali ecclesia christi sponsa militante cen sendi Ex nulla certitudo de clauiuz potēte et de efficacia sacramentoz neqz quo administros sa cramētoruz. nec quo ad percipientes illa haberet Quum eniz vt sup tactuz fuit sepe eciaz repe tenduz est. quuz de aliena bonitate proximi sp mini' certitudo habetur ꝙ de ꝓpria Et de ꝓpria nemo scire potest an odio vel amore dignus sit Certe longe minus de aliena videlicz ministri bonitate quis certus esse pōt Si ergo vt hi ce ci perfide dicunt tantuz boni sacerdotes ꝛ prela ti sacramēta possint cōficere aut cōferr̄ Et pre lati potestate clauium vti iam nulla certitudo de vera sacramenti perceptiōe aut efficacia ha beri posset Et sic omnis deuocio ꝓfidelium ex mentis fluctuacione cessaz imo et singula que fidei sunt i dubiuz verterētur Saluator eciam sponsus ecclesie salutem fideliuz nō in seipsum aut sua sacramēta sed i ministros ecclesie posu isset que omnia absurda ꝛ omnino a fide aliena esse noscuntur Sz quare ꝑfidi heretici hec duo falsa premissa dogmatizare simplicibus studet. Certe ideo vt speciez quandaz pietatis pretēn dant ecclesiaz videlz tm̄ in bonis et electis cōsi stere Et ꝙ sacramēta tm̄ a bonis sacerdotibus valeant conferri Quis ipsi omnibus spurcicijs et abhominacionib' pessimis pleni sunt Ex de sub terraneis hereticis sic in primis nūcupati Iā autem in cōuenticulis spurcicias carnales iuicē sine differencia exercentes lz nō omnes pickar di talibus insistuāt noti tamē sunt et per ex ploratores nostros plaries notati Quid dēni ꝙ de illis qui veritatem sacramenti aukaristi e crudeliter cultris infigis experiri presumpse runt silendo de alijs eoruz pessimis cerimonia libus qui vero honestioribus inter eos moribus pollent nō minus cū ceteris complicib' eodem erroris spiritu sic simpliciuz corda peruertere sa tagunt vt tamen sanctaz Romanaz ecclesiam propter maloruz permixtionem meretricem ap pellare nephandissimo ore non verentur vt sic sub pietatis colore vir' subministrant scz veri de numero illoruz de quibus apostol' Habēt spe ciem pietatis virtutem eius abnegātes existēt cernuntur Iaz ergo ad argumētoruz solucōes procedamus.

Decimuz documētum

in quo soluuntur argumenta contra sanctimo niaz ecclesie. Romane obiecte Et dantur eciaz cause cur duobus modis fideles sunt in ecclesia videlicet vel numero tantum vel nūero ꝛ me rito.

Estat nunc terciā partem que est responsalis super argumēta supra inducta deducere sermonē diuidendo in partes.

Prima vt sit quatuor.

argumentorum solutiua Ex videlicz sit scā in suppositis Secunda ꝙ sit sacrosancta in myste rys fidei sacramētis ꝛ legib' sanctissimis.

¶ Quo ad primuz vbi allegant Augu. dicēs Non audeo itelligere ecclesiaz nisi i sanctis ꝛc ¶ Respondet ꝙ loquendo de suppositis eccles e quuz aliud sit loqui de vnitate fidei in qua vicz vniūtur fideles Et aliud de vnitate caritatis. qua cuncta mēbra ecclesie nō solaz vniūt verū eciam viuificāt vt sic ex viuis maneat ecclesia cōstructa lapidib' ꝛ āgelis coornata vt canit ec clesia. Ideo quū aliud ē loqui de ꝓpria vnitate scz fidei Et aliud de scdā scz caritatis qz vt supi mediate tactuz ē Fidem nos habere scire possu mus caritatem autem minime nisi ꝑ coniecturā Vn̄ ꝛ fides vera potest haberi sine caritate. non aūt ecōuerso Et ex hac diuersitate i eccle sia aliqui existere possunt per fidem nūero tan tū vniti non aūt merito quod soluz acquiritur per graciaz gratūfacientem et caritatē. Iō Au gustin' ibi loquitur de sanctis et iustis qui nu mero et merito cōtinētur in ecclesia vniuersali Verūz qdez ꝑi heretici negare vellēt illos esse de ecclesia saltē numero q̄ fidē sine caritate ha bent. Ideo eis dicta distinctio obicit de fide si ne operibus et fide cum operibus quaz negare non possunt Testante apostolo Fides sine o perib' mortua est Et illud nō omnis qui dicit mihi domine dñe intrabit in regnum ꝛc.

Obyciatur eciam eis.

Ex ipsi primo demōstrant fidem eoruz caritate formataz quod est eis impossibile quuz nullam earum habeant scilz nec fidē nec caritatez Nā dubitans in vno articulo fidei iam non habet fidem sed opinionem de alijs articulis vt alias monstrauimus Et sanctus Tho. tradit secun da secunde. in questione An hereticus discredēs vnum articulum possit habere fidem de alijs. Descredunt enī ad minus in illo articulo Cre do in spiritum sctm̄ sanctam ecclesiam catholicaz Et consequēter minus caritatez non stare pos sunt Quū nesciat homo an odio vel amore di gnus sit Ecclesiast. ix. Attamē ꝑfundius lo quendo si racio queritur Cur ꝑ fidē īformem ali quis possit esse de numero et gremio ecclesie.

¶ Responsio dat ꝙ ex triplici causa ¶ Pri ma qz fides i se scā est vtpote a deo reuelata est ¶ Scdō qz est per baptismuz infusa lz ꝑ mortale peccatuz iquinata vn̄ ꝛ fides īformis nō differt a formata nisi sicut domus obscura a lucida secunduz doctores i tercio senteciaruz dist. iij. ¶ Tercio qz ꝑ sacramēta cōtinue re formari pōt absqz noua susceptiōe sacramenti baptismatis Vn̄ differt talis a peccatore in fideli ꝛ heretico cui duo icūbūt scilicz vera fi des et sacramēti susceptio nō autē catholico ni si vnuz Et ꝑ hoc eciaz patet respōsio ad secun daz argumentuz Quia auctoritas illa Can ticoꝝ. iiij loquitur de his qui numero et merito sunt de ecclesia ¶ Item ꝙ dicit eos esse sine macula ꝛ ruga. itelligitur sine macula morta lis criminis vt iaz in sequēti solucōe patebit.

Ad tercium quamuis

illaz auctoritatē sepe heretici allegare solent. tū nihilominus ipi pleni sunt rugis. idest du plicitatis fidei vnitatem diuidentes pleni eci az maculis oīm vicioruz mortaliuz Tū quia vt in argumentis ꝑ veritate tactuz est. eccle sia quotidie habz orare Dimitte nobis debita nostra Et si dixerimus q̄a peccatuz nō habe mus ipsi nos seducim' ꝛ veritas i nobis nō est Ideo istaz auctoritatē apostoli in argumento allegataz non possumus accipere de ecclesia militante sed tm̄ de triumphante Ibi enim oīno sponsa manet sine macula ꝛ ruga. Vn̄ Aug' i li. de ꝑfectione iusticie Tunc ecclesia erit sine macula et ruga. aut aliquo huiusmōi qn̄ erit gloriosa Non enī modo in tantis peri culis. in tantis scandalis. in tanta permixtione hominuz pessimoruz ꝛ in tantis obprobrijs im pioruz dicendū est eaz esse gloriosaz Et in li. j. Retractacionū dicit ad idez vbicūqz i libris cōmemoraui ecclesiaz nō habentem maculam aut rugaz. Nō sic accipienduz est quasi ea iaz sic sit. Sz que preparatur vt sic sit scilz quando apparebit gloriosa Nūc eniz ꝓpter quasdaz ig norācias ꝛ infirmitates mēbroꝝ suoruz habet. Vn̄ quotidie tota dicat Dimitte nobis debita nr̄a vnde et sine macula ꝛ ruga est ecclesia i his que numero et merito sunt in ea. Ad au ctoritatem Dyonisij super diffinicionē sancti tatis dicenduz est Ex si de triūphāte intelli gitur. manifestuz est illaz diffinicōēz sic con uenire ecclesie Si de militante tunc intelligi tur quo ad illos q̄ nūero ꝛ merito simul sunt de ecclesia Et per has distinciōes cunctis ob iectionibus responderi potest.

Documentuz vndeci-

muz declarat ꝙ eccle. Ro. dicit sacrosctā sex modis

Eruz i maiorē hereticoꝝ ꝯfutacionē quū plurimū abhorrēt audiri Roma nā ecclesiā ee sctam. Demōstrabim' iaz hoc scdō ꝙ cōsiderādo ꝓnomē ec. Romane tm̄ vt ē. sz ipsaz sacramē toruz efficaciam ꝛ sanctaz catholicaz sicut ꝛ alia ꝯplurima i ea existencia pōt dici Sacro sancta idest ab eo qui est vt sanctus sanctoruz sacrat' ꝑ essenciā sctificata vt i c Sacro sctā distinctione xxij vbi sic habetur Sacrosancta Romana et apostolica ecclesia nonab aposto lis sed ab ipso domino ꝛ saluatore nostro primatuz obtinuit vbi petro dixit Tu es pe trus et super hanc petraz edificabo ecclesiam meaz ꝛc. vsqz soluta sunt et in celo ꝛ sequitur Adhibita est eciaz societas in eadem vrbe bea tissime apostoli pauli q̄ vno die cuz petro glo riosissima morte coronat' ē Et ābo sctāz eccle siaz Romanaz cōsecrauerūt Ecce quomō sctā et quare sacrosancta idest per excellenciaz san ctificata martyrio prioruz apostoloruz quaz ꝑ fidi heretici meretricem appellare nō verentur.

Nota sanctitas Roma-

ne ecclesie declaratur per sex articulos.

Ex superhabundāti tamen iterum declaremus eius sctitatē ꝑ sex articulos. ¶ Primo per sa cramentoruz efficaciaz vbi fideles in Roma na ecclesia idest sub obediēcia Romane sedis cōstitui quotidie sanctificātur Ephese. v. Cri stus dilexit ecclesiaz et tradidit semetipsum ꝑ illa vt illam sctificaret. mundās eam lauacro aque in verbo vite Unde sicut fideles quoti die baptisantur ita quottidie sctificantur Itē in mortali crimine existentes. dum conterun tur et confitentur eciaz absoluuntur et sancti ficantur. i. Petri. ij. Gens sancta populus ac quisicionis idest. acquisitus sanguine christi effuso. Sic capitur sctm̄ quasi sanguine tin ctuz Quia sanguis xp̄i meritū opat̄ i sacra mētis Eo ꝙ sunt vasa medicinalia ꝯtinēcia me rita celestis medici cui' figura precessit q̄ ꝛ a postol' expressit Hebre. ix. Oia pene secundū legem in sanguine mundātur et sine sanguinis effusione non fit remissio peccatorū Et sic vt dictuz est sctm̄ idem est quod sanguine tinctuz Et quuz talis purificacio non nisi in sctā ro mana ecclesia fit Eo ꝙ intra illā tātummōdo habeatur efficacia sacramentorum Iuxta illud Aug' super symboluz fidei Ego credo firmiter ꝙ non sit remissio peccatorum nec virtus ali cui' sacramenti nisi in hac nostra sancta que Romana dicit ecclesia Ecce quuz ipā sola sit illa catholica et apostolica ecclesia militās vt sepe tactu ē et iferius clare patebit. Iō sic sctā

Olomouc

Konrad Baumgarten – 1500-1502

Početnější repertoár tiskového písma

- Dolnoněmecká textura
- Bastarda
- Rotunda řezaná dle francouzských vzorů

- Signet

Olomouc

1505 založena 1. městská papírna, ale tiskárna až roku 1538

Biskupství zadávalo tisk liturgické literatury Johannu Winterburgerovi z Vídně

Olomouc

Olivetští z Olivetu

- Pavel 1504/6-1531 tiskl v Litomyšli a 1532 v Praze

- Jan st. Olivetský z Olivetu odešel roku 1538 do Olomouce (1538-1547)

Synové:

Šebestinán Olivetský 1565-1579

Jan ml. Olivetský 1576-1584

1590 patrně tiskárna přešla na Valentina Klína

Olivetský a Prostějov – 1544-1545

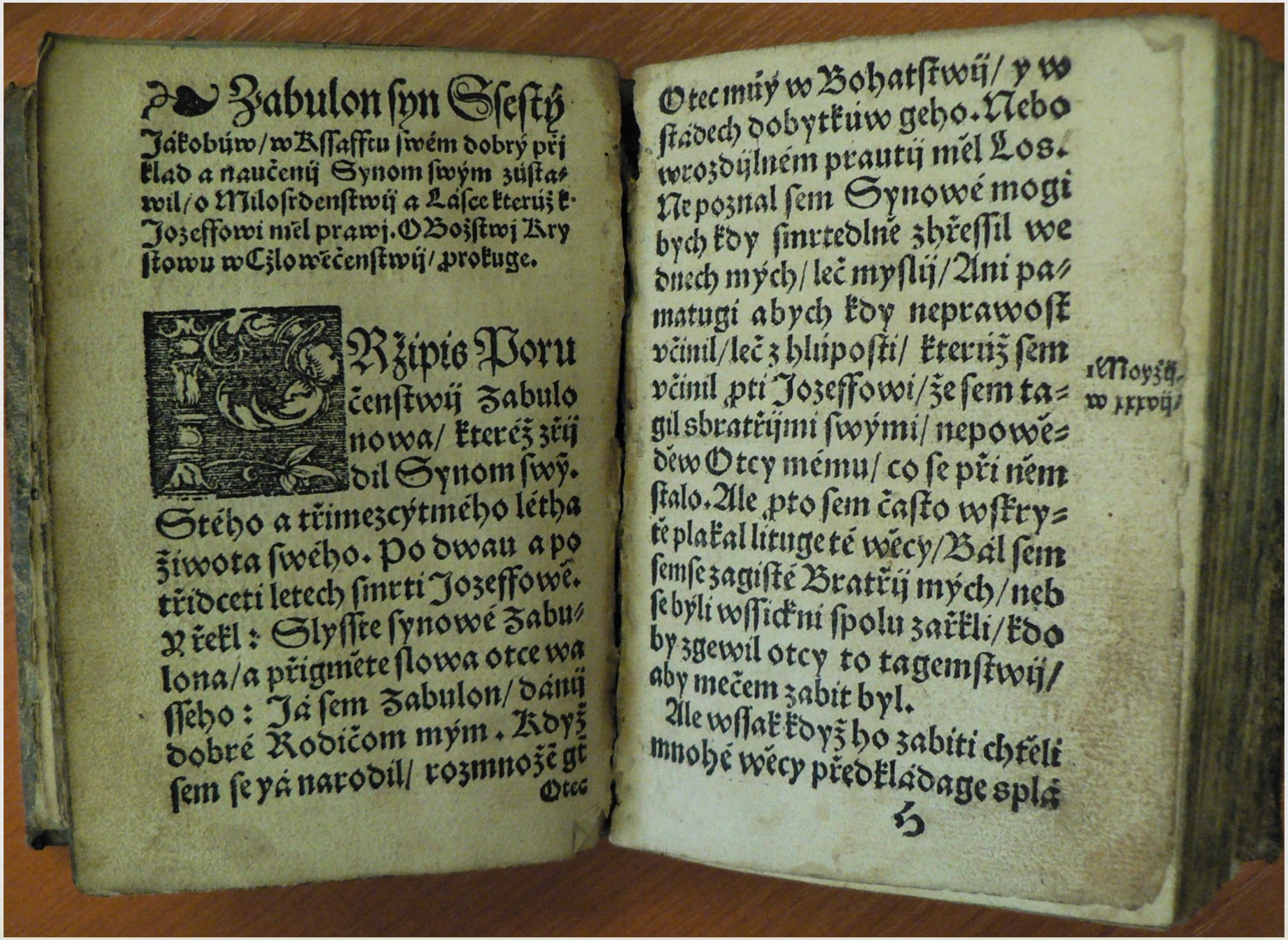
Zabulon ſyn Sſeſtý
Jákobůw/ w Kſſafftu ſwém dobrý přj
klad a naučenij Synom ſwým zůſta-
wil/ o Miloſrdenſtwij a Láſce kterúž k
Jozeffowi měl prawj. O Božſtwj Kry
ſtowu w Człowěčenſtwij/ prokuge.

Rzipis Poru
čenſtwij Zabulo
nowa/ kteréž zřij
dil Synom ſwý.
Stého a třimezcýtmého létha
žiwota ſwého. Po dwau a po
třidceti letech ſmrti Jozeffowě.
Ř řekl: Slyſſte ſynowé Zabu-
lona/ a přigměte ſlowa otce wa
ſſeho: Já ſem Zabulon/ dánij
dobré Rodičom mým. Když
ſem ſe yá narodil/ rozmnože gt
Otec

Otec mu̇ý w Bohatſtwij/ y w
ſtádech dobytkůw geho. Nebo
w rozdijlném prautij měl Los.
Ne poznal ſem Synowé mogi
bych kdy ſmrtedlně zhřeſſil we
dnech mých/ leč myſlij/ Ani pa-
matugi abych kdy neprawoſt
včinil/ leč z hlúpoſti/ kterúž ſem
včinil pti Jozeffowi/ že ſem ta- 1 Moyžš. w xxxvij.
gil s bratřijmi ſwými/ nepowě-
děw Otcy mému/ co ſe při něm
ſtalo. Ale pto ſem čaſto wſkry-
tě plakal lituge té wěcy/ Bál ſem
ſem ſe zagiſté Bratřij mých/ neb
ſe býli wſſickni ſpolu zařkli/ kdo
by zgewil otcy to tagemſtwij/
aby mečem zabit byl.
Ale wſſak když ho zabiti chtěli
mnohé wěcy předkládage splá
H

Předmluwa.

Naynprwé se položij

Kterak tito Testamentowé/ a
nebo Kssafftowé/ Dwanácti Patry-
archůw synůw Jákobowých/ sau
nalezeni. A skrze kterého včitele
z Rzecké řeči/ w Latinský
Jazyk přeloženi.

WElmi dlauhey
Czas tato Kniž
ka (wýborný čte-
nářj/ skrze záwisst
a zlost Newěrných Židůw/ pro
gisté a swětle proctwij/ o Kry-
stu Pánu spasyteli nassem/ wsse
mu lidskému pokolenij zaslýbe-
ném) zkryta a potlačena byla/
Tak že včitelé/ a neb starij wy-

Olomouc

Jan st. Používal heraldický signet a v některých tiscích devízu převzatou od norimberského a plzeňského vydavatele Jana Mantuána Fencla – Spes mea ex alto = Naděje má z výsosti.

1. Tisk v Olomouci – Das Testament der zwelf Patriarchen der Sunen Jacobs
2. Tiskařská produkce: - práva manská, práva a zřízení MM, kalendářů, polemiky mezi českými bratry a utrakvisty, překlady protestantské literatury

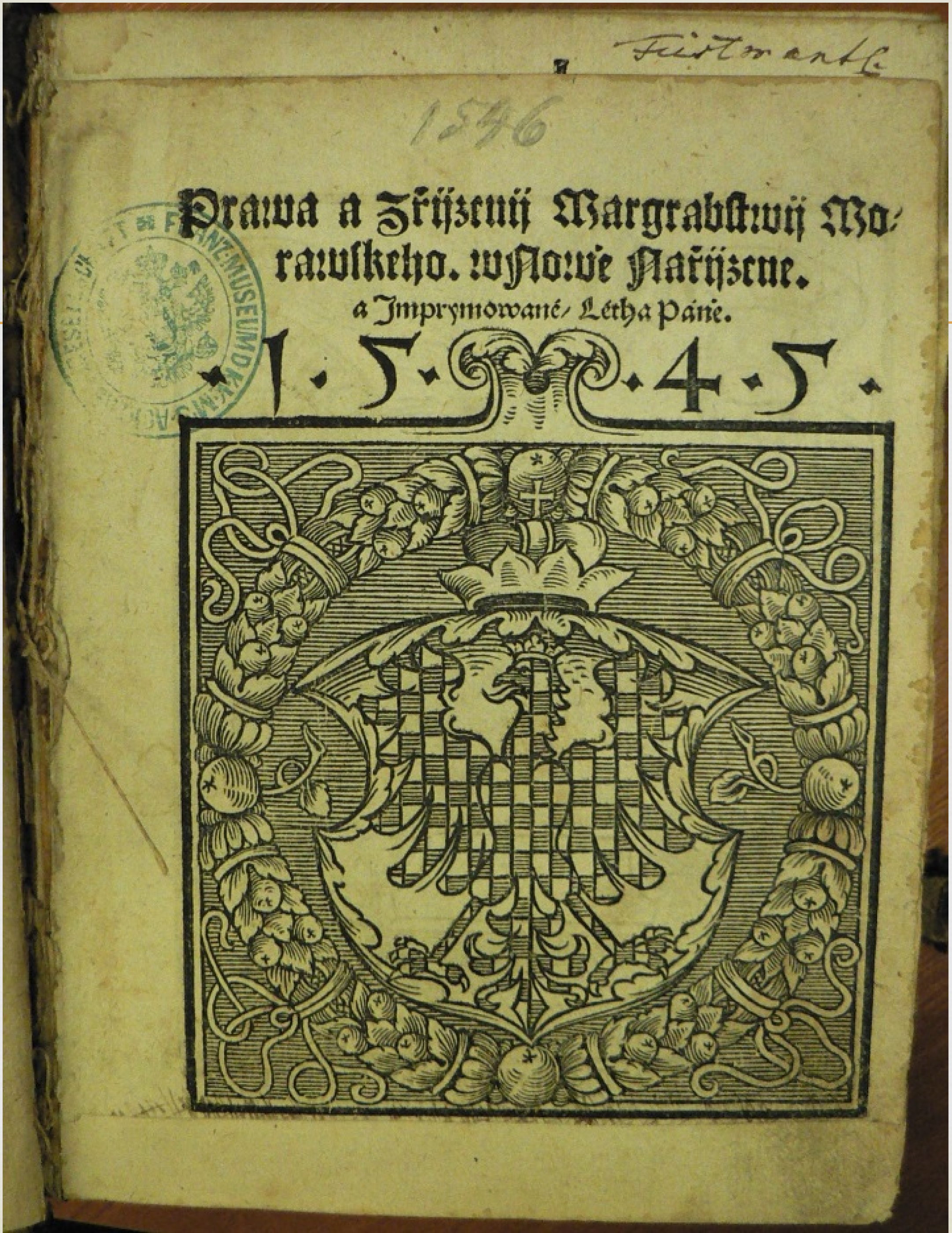
Prawa a Zřijzenij Margrabstwij Morawského. wNowě Nařijzene.

a Jmprymowané/ Létha Páně.

·1·5·4·5·

Nákladē Vrozeneho Wladyky Pana Matyáſſe zHartūkowa/
Mýſto držýcý Neywyžſſýº Pýſařſtwj Margrabſtwj Moraº:

LEtha od Narozenij Syna

Božijho Kryſta Pána. Tiſýcyh o/ Pě=
tiſtého / Cžyrydcátého / Cžtwrtého. W
pondělij Den Swatého Wáclawa / Dr=
žan geſt Snēm Obecnij wMěſtě Brně.
Na kterémž to Snēmu od Stawuow / Panſkého / a
Rytijřſkého/ Margrabſtwij Morawſkého/ wydani ſau
kwyhledanij a naprawowánij/zStarých y Nowých Zřij
zenij/kSpráwě Saudu Zemſkému/ náležytých/y giných
čijm ſe Lidé/ přy Práwě/y wginém ſprawowati magij.
Vrozenij Páni/Pan Jan zŽerotijna/naStrážnicy/ Ney
wyžſſij Komornijk Margrabſtwij Morawſkého. Pan
Jan Zagimač zKunſtáthu a sGewiſſowicz/ naTawiko=
wicých/ Neywyžſſij Sudij téhož Margrabſtwij. Pan
Wylijm Kuna zKunſtáthu/naHrádku. A Vrozenij
a Statečnij Rytijřy. Pan Wylijm zWickowa a na Cym
burku/Naywyžſſij Hoffrychtýř Margrabſtwij Moraw
ſkého. Pan Jan Starſſij Kropáč zNewědomij/naLiten
čycých. A Vrozené Wladyky. Pan Jan zZáſtřyzl/na
Buchlowě. A pan Matyáš zHartoňkowa/Mýſto držij
cý Naywyžſſijho Pýſařſtwij Margrabſtwij Morawſké
ho: A ti aby ſe sGeli wMěſtě Brně/oPoſudku/ přy ča
ſu Swatého Martina. Kdež pak naten Den/tijž Páni/a
zRytijřſtwa/doBrna ſe sGedaucz/Staré y Nowé zřijze
nij/přehlednauce. R to kteréž ſe geſt w Měſtě Znogmě
Létha Páně Tiſycýho/Pětiſtého/Třydcatého/Pátého/
wStředu poPrwnij Neděli wPuoſtě naSnēmu Obecz
nijm wpřijtomnoſti/Neyiaſnēgſſijho Knijžete a Pána/Pa
na Ferdynāda/Řijmſkého/ Vherſkého/Cžeſkého/ꝛc. Krá
le. Inffantha wHyſpanij/ ArcyKnijžete Rakauſkého/ a

Vřadu wyſſel/nežby Práwo tomu dowedeno bylo. Teh
dy Dědicy geho/zgeho Statku zaſe ty Penijze Vřednijku
ginému/poněm/a neb ginym/magij wratiti / Aby tento
Dwogijch Peněz zaſe ogednu Přy nedáwal / než by do=
wedenij měl :

o Wěnnych Prawijch Panſkych.

Panij pozuoſtalé po Mužijch ſwých / ſwé Práwo
Wěnné magij/na Statcých Mužuo ſwých předewſſemi
mijmo wſſecky giné Dlužnijky/y wſſecky Nápady/a dá
nij Margrabſká/neb odgetij mocý/neb Zámku Waleč=
ně dobytij/ ony ſwého proto neztratij/ a Práwo kſwému
magij/y kSwrchkō/ yakožto kWozu/Woznijkō lepſſijm
kLuožy a Poſteli/kdež sMužem ſwým Léhala/a polowi
ce Poſteli/a polowice nechati . Než sLuože načemž Lé=
hala napřed/a Třetinu Dobytka což Kopyto dělij/a nad

to což gij Muž odginých Statkuo poručij/a Klénoty co
naſwé Hlawě/Rukuo/neb žiwotě Ženſkú přijprawu No
ſyla/To Panij Panſké/na Swrchcých býti má :

o Wěnu Zemanky.

Ale Zemance též Wěno na Statku Swobodně zů
ſtáwá/iakož ſe na Hoře Pijſſe/a ſtratiti geho nemuož. Ale
na Swrchcých Woznijkuo gij z Práwa dáno byti nemá
Poſtele nijž napřed/než polowice/ a též Třetina Dobytku
což Kopyto dělij/Sukně/Sſaty/a přijprawa gegij . Ale
Klénoty Mužowy/od Střijbra a neb giného Klénothu/
to gij nepřijſluſſij. Leč gij Muž co Liſtem a hodný ſwé
domijm poručij :

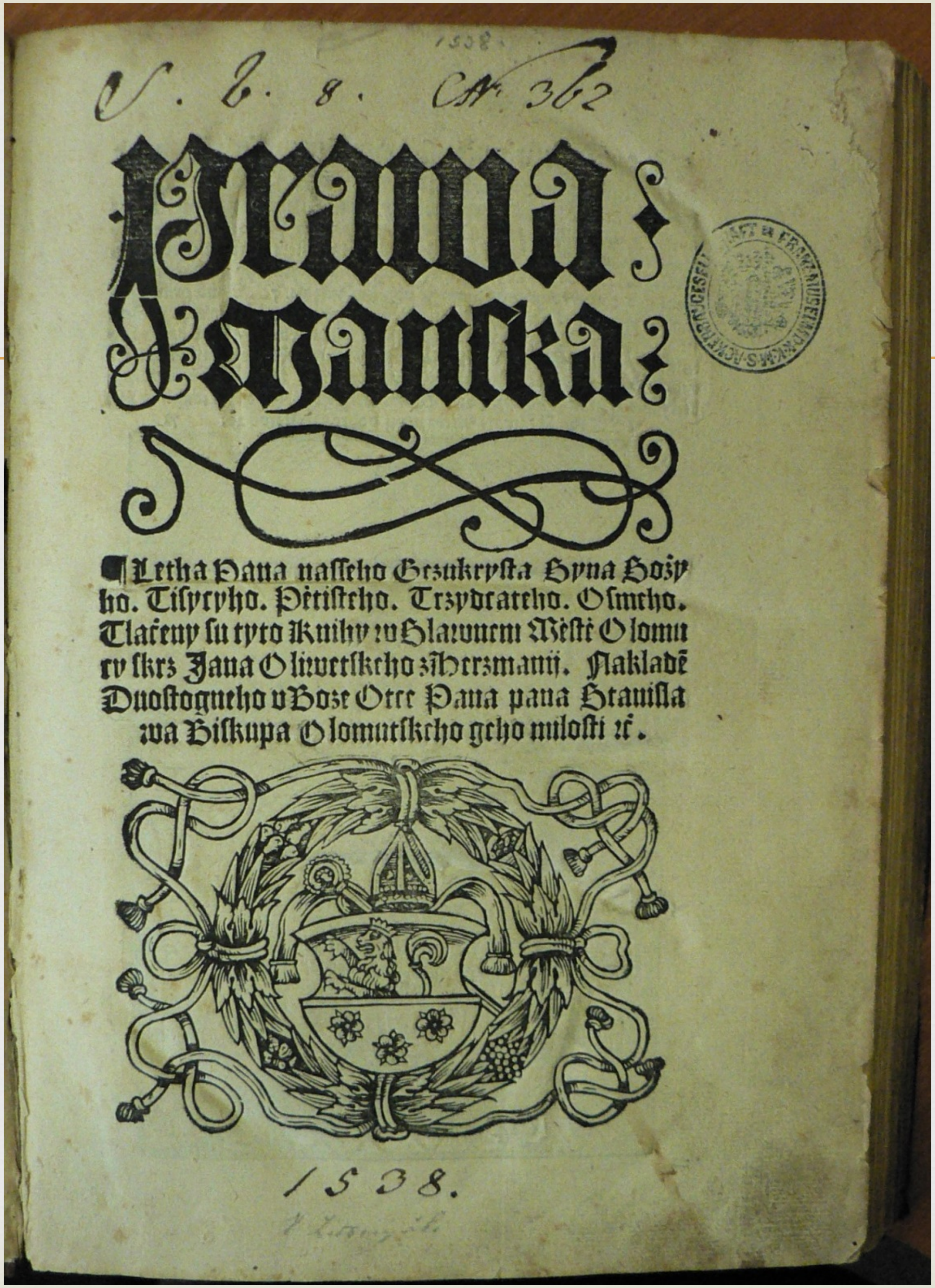

S. 2. 8. Nr. 362

Prawa Manſka

Letha Pana naſſeho Gezukryſta Syna Božyho. Tiſycyho. Pětiſteho. Trzydcateho. Oſmeho. Tlačeny ſu tyto Knihy w Hlawnem Městě Olomucy ſkrz Jana Oliwetſkeho z Herzmanij. Nakladě Duoſtogneho v Boze Otce Pana pana Staniſlawa Biſkupa Olomuckeho geho miloſti etc.

1538.

KDyby kto někomu wduom geho.zbrogiẏ geho přemohuiz neſprawedliwě ſe vwaazal. Přemoženy před kraalem a neb ſaudcě zemſkým k kterehožto ſaudu ten duom přiſluſſy.žalowati má.naduom ſwuog prawem ſe nawracugic. Saudce má gemu Saud včiniti.a geſtli žeby gemu nebyl wrácen.tehdy ſaudce wewſſecken ten ſtatek vwázati ſe má.kterýž*ten má.a má geho také potřikrát pohnati ketřem ſaudom. a geſtli že ſe ten poſtawij bez kleytu.tehdy wté při ſauditi má yakž práwo geſt. totiž geſtli že křiwdu a neb moc gemu včinil.tehdy geho ſauditi má yako laupežnijka.Má také takowého wſſetečnijka ten komuž ſe křiwda ſtala newzná ſſegijc na ſaudce.gijti kdežby geho koliwěk doſáhnauti mohl a kſaudcy přiweſti. Toho wſſeho čaſu dokudžby někomu duom odyatý proti p̄wu držán byl.nemuož žádný zněho wiiniti.ani w wěcech kteréž ſe p̄d tiem zběhly.ani wtěch kteréž ſe mezy tijm čaſem zbijhagij.p̄to že ge° wſwé mocy nemá držitel pořádný

* Totiž kterýž duom odgal

Kterak na domy a zamky naalezowe ſe wynaſſegij: kapitola: CL:

GEſtli žeby který duom a neb který zámek ſkrz nález byl potupen.tehdy ſaudce nayprw třikrát weň vdeřiti má.a potom gmu lidé s ſekyrami kněmu přiſkočiti.a ten duom neb zámek rozſekati a szemij ſrownati magij.tak aby duom neb zámek nad zemi wſſecken ſkažen byl. Než nemá býti wypalen.také nemá kamenij ani dřijwij.a neb což koliwěk wněm bylo odtud odwezeno býti.neb odneſſeno.leč geſt co wěcý laupežem wzatých.a neb vkradených done° wneſſeno.wty ſe ſaudce vwázati a ge ſchowati má dotud ažby ten přiſſel .ktožby oně práwem chtěl ſtáti. A geſtli žeby zámek byl. tehdy příkopy rýčmi a takowými přijprawami wyplněný zaſypáný a wyrownány býti magij. A wſſickni kteřijž ktomu ſaudu náležij neb držeńij ſwá magij. magij zatřydni takowého zámku pomáhati bořiti nakladem ſwým.ač geſtli žeby ktomu byli powoláni ſkrze ſaudu poſla:

Ktoby wſaudu naales wynaaſſeti měl: kapitola: CLI:

KDež konſſelé ſau.ti nálezy wynáſſeti magij okaždé wěcy a žádný gmy. Saudce a konſſelé.ani čepců.ani čepic.ani klobauko.ani rukáwů ani kukel mijti + magij. Pláſſťky magij na rame nech mijti.magij také býti bez zbroge.lečby ge potřeba aby zbroge

+ Totiž když ſau dij

měli nutila. Nálezy což ſe žiwotuo lidſkých dotýče wynáſſeti magij ſtřiezliwij a lačnij. To prawo gſt což ſe lidſkého těla dotýče.že nalez wynáſſýn nemá býti kdyžby giž kto gedl a neb pil. neb ani gijſti ani pijti nemá/ktož má ſaud včiniti.což ſe těla lidſkeeho dotýče.a to wewſſech ſaudech má býti zachowawano. Ktož by pak malý kauſek ſnědl.a potom nalez na člowěka wyneſl. ten před Bohem těmi lidmi wmen býwaa:

Kdyby žena některa smužem byla rozwedena: kapitola: CLII

GEſtli žeby žena smužem byla rozwedena.proto předſe wěno ſwé + obdržuge.kteréž gij muž do žywnoſti gegij naſwě wlaſtnijm ſtatku a naſtawenij naněm poſtawenem dal.a což koliwěk ſtaku kmužy přineſla.to(ačby bylo před rukama) s ſebau od weze a odneſe. Geſtli že geſt mowitý ſtatek kněmu přineſla.též gey s ſebau odnéſti má.Než geſtli žeby ten ſtatek byl ſtracen.a toby yakž p̄wo gſt prokázáno býti mohlo.muſý ona bez toho ſtatku býti. Manſtwij žena po ſmrti manžela ſwého mijti muož. geſtli žeby žádného Mana dědice nebylo. Pak kterak by to býti mohlo to ſe nacházý wknijhách práwa Manſkeho:

+ Kromě kdyby byla procyzoloj ſtwij odehnana

Kterakby žena sdijtkami ſwymi ſtatek ſwuog rozděliti měla: kapitola. CLIII

KDyby ženě manžel gegij Vmřel.a ona by wſtatku vmrlého manžela ſwého.nićmž ſe neděliwſſe.dlauhý neb krátký čas zuoſtala sdietkami ſwými.kdyžby ſe potom děliti chtěli. žena wěno ſwé nayprw běře. A geſtli žeby mowitý ſtatek vmrlého gegie° muže zuoſtal. okterémžby on naſmrtedlně poſteli poručenſtwij a kſſafftu nevčinil. ten ſtatek gednoſteyně rozdělē býti má ženě a dětem. A má zaduſſy vmrlého yakž obyčey geſt včiněno býti. Než geſtli žeby otom ſtatku Manžel za zdrawého žywota kſſafft včynil.ten kſſafft ſtaalý a pewný býti maa:

Dědictwie: kapitola. CLIIII.

GEſtli žeby kto děti měl.a znich gednomu neb wijc za žiwnoſti ſwé zſtatku ſwé° mowitého kdyžby ſwadebnij vmluwy měl/nieyaký diel a opatřenij dal.a potomby vmřel.ti děti wſtatku

1484
97707

Obyczege Prá-wa/ Rzády a nebo Zwy-klosti/ wssech Národuo.

Skrze Jana Aubána/ přijgmenijm Czecha/ sýc Němce/ z mnohých neywzneſſeněgſſých Scribentuo/ neb wypiſowateluo takowých wěcý/ w hromadu ſebrané: Každému wpřijmnému Cztenáři w tom oblibenij magijcýmu/ k cžijtánij netoliko potřebné/ ale také welmi vžitečné a potěſſytedlné:

Z Latinſké Rzeči w Czeſkau přeložené ſkrze Jana Mirotického w Kroměřijži.

7631

Wytiſſtěno w Holomúcy v Jana Oliwetſkého.

1579.

VI a 19

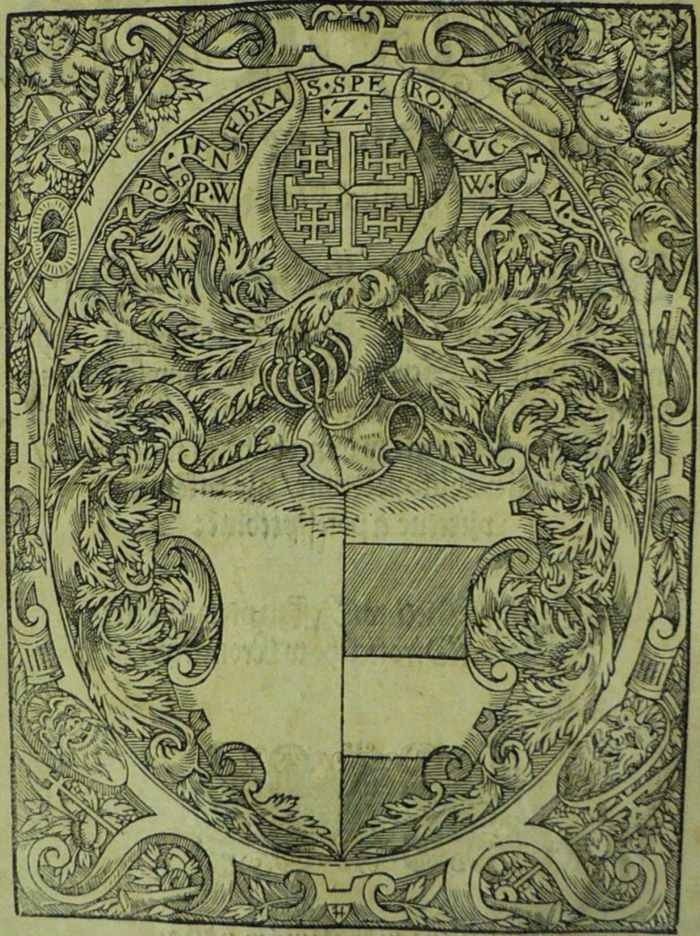

Předmluwa.

Vrozenému a Statečnému Rytýři / Pánu Přemkowi z Witzkowa a na Byſtřicy pod Hoſteynem / Pánu mně Laſkawě přýzniwému / ꝛc.

Služby ſwé powolné / s winſſowwánijm wſſeho dobrého / a s náležitau vctiwoſtij wzkazugi.

POniewádž netoliko Swatoſwatá Pýſma Biblická / ale také Knijhy a Spýſowé Mužůw w Swobodných vměnijch wyſoce wzneſſených / a welikau maudroſtij nad giné obdařených / Philoſophuo / Orátoruo / a Hyſtorij Spiſowateluo / y giných mnohých / gegijžchto Spiſuo ſlawné Památky pozuſtawagij / o tom wywyſwědčugij / že Człowěk na tento Swět / ne k zahálkám a k žiwotu zhowadilému / leniwému a prázdniwému / ale zhola k prácem vžitečným a proſpěſſným / w nijchžby wſſecken běh žiwota ſwého / pokudžby neyweyſſe býti mohlo ztráwil / a zwláſſtě w těch kterěžby ſe netoliko k proſpijwánij ſobě ſamému a ſwym Měſſcuom / ale k Obecnému dobrému bud wſſech Lidij weſpolek / a nebo na dijle některých giſtých Kragin / Měſt / nebo Obcý y také Oſob hoditi mohli / na tento Swět zplozen býwá Vrozený a Statečný Rytijři Pane mně laſkawě přijzniwý: Nebo o tom (ať toliko některých málo duowoduo z Pijſem dotknu) w Knijhách onoho wyſoké trpěliwoſti / a welikého zkuſſenij Muže Joba Swatého w položenij pátém napſáno ſe nacházý: Człowěk (prey) ku prácy rodij ſe a Pták k letánij. A w Kněhách Přijſlowij we dwanácte Kapitole: Ten prey kdoz prázdnij / neybláznowěyſſij geſt. Též w Knijhách Eklezyaſtyku w gedenáctém položenij Pijſmo dij: W pracech twých zſtarey ſe. Onen pak weliké weymluwnoſti a (w takowých wěcech) wſſý lijbeznoſti a okráſy puowod M. T. Cicero, doſwědčenijm ſwým toho ku památce pozůſtawil / že wewſſech wěcech Lidſkých nic ſſlechetněyſſýho / a weybornégſſýho nenij / yako Obecnému dobrému proſpijwati / práwě / wedlé řeči Platona Mudrce znamenitého / že Lidé ne ſobě ſamým / ale také ku proſpijwánij (a nebo k ozdobě) wlaſti ſwé na tento Swět ſe roditi ma-

Olomouc

Šebestián Olivetský

Nowiny vo Jeho římském císařském Majestátu etc. Válečným lidu v Spišskej zemi (Olomouc 1565)

Nowiny neslýchané strašlivého povětří a oblaku prolomení … okolo města Kremže a Kamenice v Rakousích (Olomouc, 1580)

r. 1571 tiskl i v Kroměříži sněmovní artikuly

Olomouc

Jan ml. 1576-1584

Luteránské zpěvníky Jakuba Kunwaldského Kancionál český (Olomouc 1576) a Nešpor český (Olomouc 1576)

Poslední tisk – O poznání církve svaté knížka velmi pěkná (Olomouc 1584)

Spis vyšel po r. 1580, kdy byl vydán mandát Rudolfa II. O tom, že v Olomouci má pracovat pouze tiskárna B. Milichtalera

Olomouc

Jan Günther Prostějov 1544-1553; Olomouc 1554-1609

+ nevlastní syn Bedřich Milichtaler – až 1612

Konfesijně vyrovnané tisky, katolická produkce převážila až za Milichtalera

Vyučil se v Norimberku u Leonharda Milichtalera, po jeho + r . 1540 vyženil s jeho vdovou Markétou tiskárnu a nevlastního syna Bedřicha.

Z Norimberka se r. 1544 přestěhoval do Prostějova (působí do r. 1553)

Prostějov

Ze starší literatury nepodložené zprávy o tiskárně moravského vladyky Jana Dubčanského ze Zdenína – měl použít vybavení Hubmaierovy soukromé tiskárny z Mikulova.

Věrohodný počátek až s Janem Güntherem

V jeho prostějovské dílně pokračoval po r. 1554 jeho bývalý korektor Aorg, až do roku 1561

1568 tisk Pavla Hájka – Malej catechismus, navedení nebo krátká summa pravé křesťanské všeobecné katolické víry

1602 – z Krakova přišel Jicchak ben Aharon Prostitz

Další dílna až 1862

Olomouc

Jan Günther

První vypracovaná ediční politika oproštěná od konfesijní orientace a zájmů

Kniha dostala charakter zboží

Začaly poprvé převládat tisky světské

Pro olomouckou tiskárnu zakoupen nový písmový materiál, zápůjčky štočků, tisky typograficky jednodušší

Tisk spisů hospodářských, teorie hudby, knížky lidového čtení, školní učebnice (slabikáře), dvoj- a trojjazyčné slovníky

Převedení textů z němčiny do češtiny

Olomouc

Jan Günther

V Prostějove 35 titulů

V Olomouci 56 titulů

Cca 60% soudobé moravské knižní výroby

Vydané české tituly nalezneme i v norimberských tiskárnách Peypuse a Milichthalera z 30. let.

Doloženy i reedice starší domácí produkce

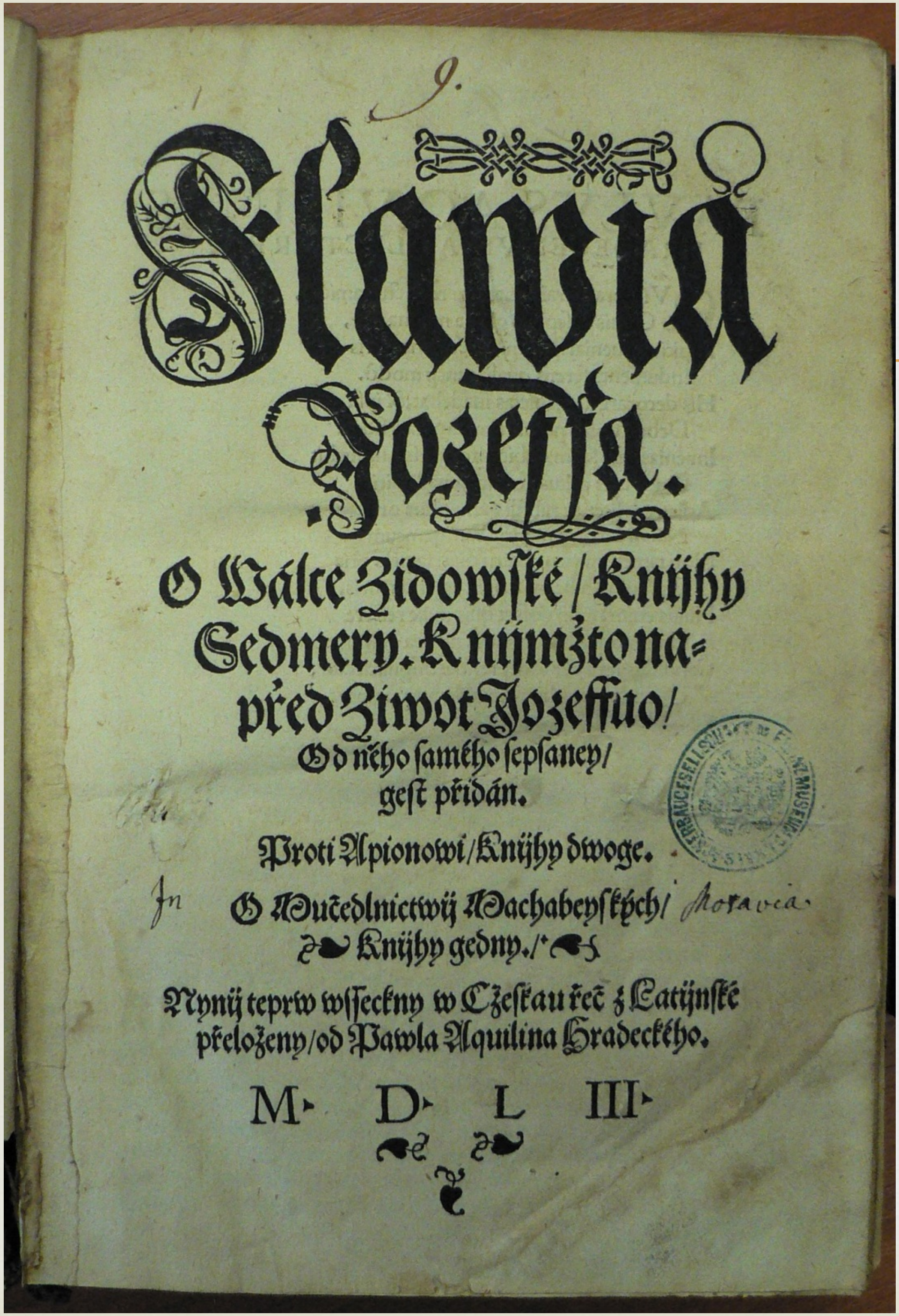

Flawia Jozeffa.

O Wálce Zidowſké / Knijhy Sedmery. Knijmžto na=před Ziwot Jozeffuo / Od něho ſamého ſepſaney / geſt přidán.

Proti Apionowi / Knijhy dwoge.

O Mučedlnictwij Machabeyſkých / Knijhy gedny.

Nynij teprw wſſeckny w Czeſkau řeč z Latijnſké přeloženy / od Pawla Aquilina Hradeckého.

M. D. L III.

Prostějov

ce/ ani na žádném z wrchnijch ſwých/genžby ge od to° zdržowal/ne=
přeſtáwagijce. Lotrowſtwij pak gich a bauřenij/negaký Dyneů ſyn
Eleazar/a Alexander/ wrchnij byli. Kteřijžto obořiwſſe ſe na Pome
zý Abrabatenſké kraginy wpadli/napořád mordowali/a žádné° wě
ku lidem neodpauſſtěli/y Měſtečka také wypálili. Romanus pak ſly
ſſe o těch wěcech/pogaw s ſebau gedno Wogſko gijzdného lidu/kte=
réž Sebaſtenſké ſlulo/aby nápomocen těm gež mordowáni byli byl
táhl. A tak z těch mnohé kteřijž byli Eleazara náſledowali zagaw/
wijce gich také zbil. K giném pak množſtwij/kteréž k hubenij končin
Samarſkých ſe wydalo/ wrchnij z toho národu z Geruzaléma wy=
ſſli/a gſúce odijni žijněmi/a poſypawſſe popelem hlawy/proſyli aby
od pdſewzetij přeſtali/ a aby mſtijce ſe nad Samařſkými/k zkáze Ge
ruzalémſké Řijmanůw nepopauzeli/aby ſe také ſmilowali nad wla=
ſtij ſwú/y nad Chrámem/nad ſyny a manželkami wlaſtnijmi/a aby
wſſech wěcý ſwých ſpolu w nebezpečenſtwij ne vwozowali/a p pom
ſtu gednoho Galilegſkého/wſſeho množſtwj k záhubě nepprawowa
li. Těm řečem powoliwſſe židé/od pdſewzetij přeſtali. Mnozý pak

O ſpuntowánij Lotrůw.

toho čaſu k lotrowſtwjm ſe wydáwali/yakož téměř to obyčeyné bý
wá/že čaſu pokoge nezbednoſt roſte/Skrze kterážto lotrowſtwj/po
wſſij kragině laupeže pwozowány byly/a geden každý z ſmělých/ná=
ſylé giným činil. Tehdy wrchnij z Samarſkých do Týru/k Numi=

o Kwadrátowi Syrſkém Zprá=wcy.

dyowi Kwadrátowi/kterýž Syrij zprawowal/přiſſli/ proſýce aby
mſtil nad těmi kteřijž kraginu gich hubili. Přitomnij pak tu byli také
z Židuow Vrozenij/a Jonatas ſyn Ananů/wrchnij z Kněžij/žalobě
odpijrage vkazowal/že počátkem bauřky Samarſſtij byli/kteřijžto
neyprwé mord včinili: přijčinu pak záhubě kteráž ſe ſtala/že dal Ku=
manus/kterýž p počátku nad pwody mordu nechtěl mſtijti. Tehdy
Kwadrátus za tím obogij ſtrany po odložil/prawě/že když ſe doſta
ne do těch kragin/pilně ſe chce na ty wſſeckny wěcy wyptati. Potom
pak pbraw ſe do Cezarij/wſſecky ty kteréž Kumanus žiwé zagal/v=
křižowati dal. Odtud když do Liddý doſtal ſe/znowu ſlyſſel nařij=
kánij Samarſkých/A powolaw z Židů oſmnácte mužů/o kterýchž
ſe dowěděl že včaſtnijcy té wálky byli/ſtijnati ge dal. Dwa pak wr
chnij Kněžij/Jonathu a Ananyáſſe/a ſyna geho Anana/y některé gi
né Židy Vrozené/k Cýſaři poſlal. Též také y z Samarſkých/gedno=
ho každého z Vrozeneych. Rozkázal také Kumanowi/a Celerowi
Heythmanu/do Řijma ſe plawiti/aby počet wydali Klaudyowi/z
těch wěcý kteréž w kragině té pwozowali. Když ty wěcy tak nařij=
dil/od Liddý bral ſe do Geruzaléma/a naſſed množſtwij lidu Swá=
tek Přeſnic ſwětijcýho/bezewſſij bauřky do Antyochij ſe nawrátil.
Cýſař pak w Řijmě wyſlyſſaw Kumana a Samařſké (byl pak
tu přijtomný také Agryppa/s welikú ſnažnoſtij židowſkú při zaſtá=
wage/

wage/neb y s Kumaně mnozý znamenitij lidé ſtáli) weýpowěd vči=
niw na Samařſké/tři z nich neyvrozeněgſſij rozkázal zamordowati/
a Kumana z Zemij ſwých wypowěděl. Celera pak haytmana ſwá=
zaného do Geruzaléma poſlal/ a Židuom k zamordowánij dal/aby
přes Měſto ſmeyčen gſa/ſſtiat byl. Potom Felixa Pallantowa bra
tra poſlal do Židowſtwa/k zprawowánij gegich kraginy/s Sama
řij a Galilegij. Agryppu pak z Chalcydy na Králowſtwij wětſſij p=
ſadil/ daw mu také tu kraginu kteráž Felixowa byla/genž byla Trá=
chonytſká/Bathaneá/a Gaulanytis. Přidal pak také Králowſtwj
Lyſanye/a wládařſtwij kteréž Warus zprawowal. Sám pak tři=
nácte leth/oſm Měſýcuw a třidceti dnůw/zprawowaw Cýſařſtwj/
vmřel. Náměſtka po ſobě Nerona zanechal/kteréhožto s radau man
želky ſwé Agryppiny/na Cýſařſtwij wolil/A zagiſté mage wlaſtnij=
ho ſyna Britannyka/z Meſſalijny narozené°/totiž/z prwněgſſij mã
želky/a Oktawij dceru/kteružto ſám za Nerona/ſyna ſwé druhé mã
želky/wdal. Zplodil pak z Agryppiny Antonij. A Něro zagiſté/yak
ſkrze welikoſt ſſtěſtij a zbožij zle ſobě wedl/ a yak bratra ſwého y mã=
želku/y také matku zamordowal/po nichž nad wſſemi ſwými přijbuz
nými vkrutnoſt ſwú prowozowal/ a yak napoſledy ſkrze nerozum/k
keyklěřſtwij a gegich Vměnij ſe doſtal/wěda to býti k wypwowánij
obtijžné/ raděgi toho mlčenijm pominu.

Ortel Klaudyů na ty včiněný/ kteřijž w židowſtwu zle chowali ſe.

Nero náměſtek Klaudyůw.

¶ O bauřkách w Židowſtwu/pod zpráwau Felixowau.
Kapitola Dwanáctá.

Anti. 20. Kapi. 11.

OBrátijm ſe tehdy k wyprawowánij těch wěcý
kteréž on proti Židom prowozowal. Menſſij zagiſté
Armenij k Kralowánij Aryſtobulowi dal/Herodeſo=
wu ſynu/k Králowſtwij pak Agryppowě° čtyři Mě=
ſta přidal/s Polemi/kteráž k gednomu každému z nich
náležela. Totižto/w Pereij Kragině/Abylu a Juliadu/w Galilegi
pak/Tarychij a Tyberyadu. Oſtatek pak židowſtwa Felixowi k zp=
wowánj poddal. Ten Eleazara Knijže lotrowſké/kterýžto za XX
let tu kraginu byl hubil/a giné s ním mnohé zagal/a do Řijma ſwá
zané poſlal. A giných Lotrůw kteréž vkřižowati dal/a w ſpolečné ne
ſſlechetnoſti poſtižených gegijch towaryſſuow/bylo téměř nezčijſlné
množſtwij. Když pak tak ta kragina wyčiſtěná byla/ginij Lotři w
Geruzalémě powſtáwali. Ti pak Mečnijcy ſlauli/w yaſné dni/a v p
ſtřed Měſta/ſem y tam/wſſeliké lidi bigijce/Obzwláſſtně pak w dny
Swátečnij/pměſſowali ſe mezy lid obecnij/Mečijky krátké pod odě
wem magijce/Těmi nepřátely ſwé bili/ Potom po aupadu těch lidij/
oni mezý giným p tu neſſlechetnoſt nařijkali/Skrze kterúžto leſt bez
podezřenij byli/a dlauho ſe tagili. Neyprwněgſſij zagiſté od nich Jo

o Felixowi/ zprawcy Židowſkém.

Mečnijcy proto ſlauli že krátké mečijky při ſobě noſyli/ gimi zrádně mordowali.

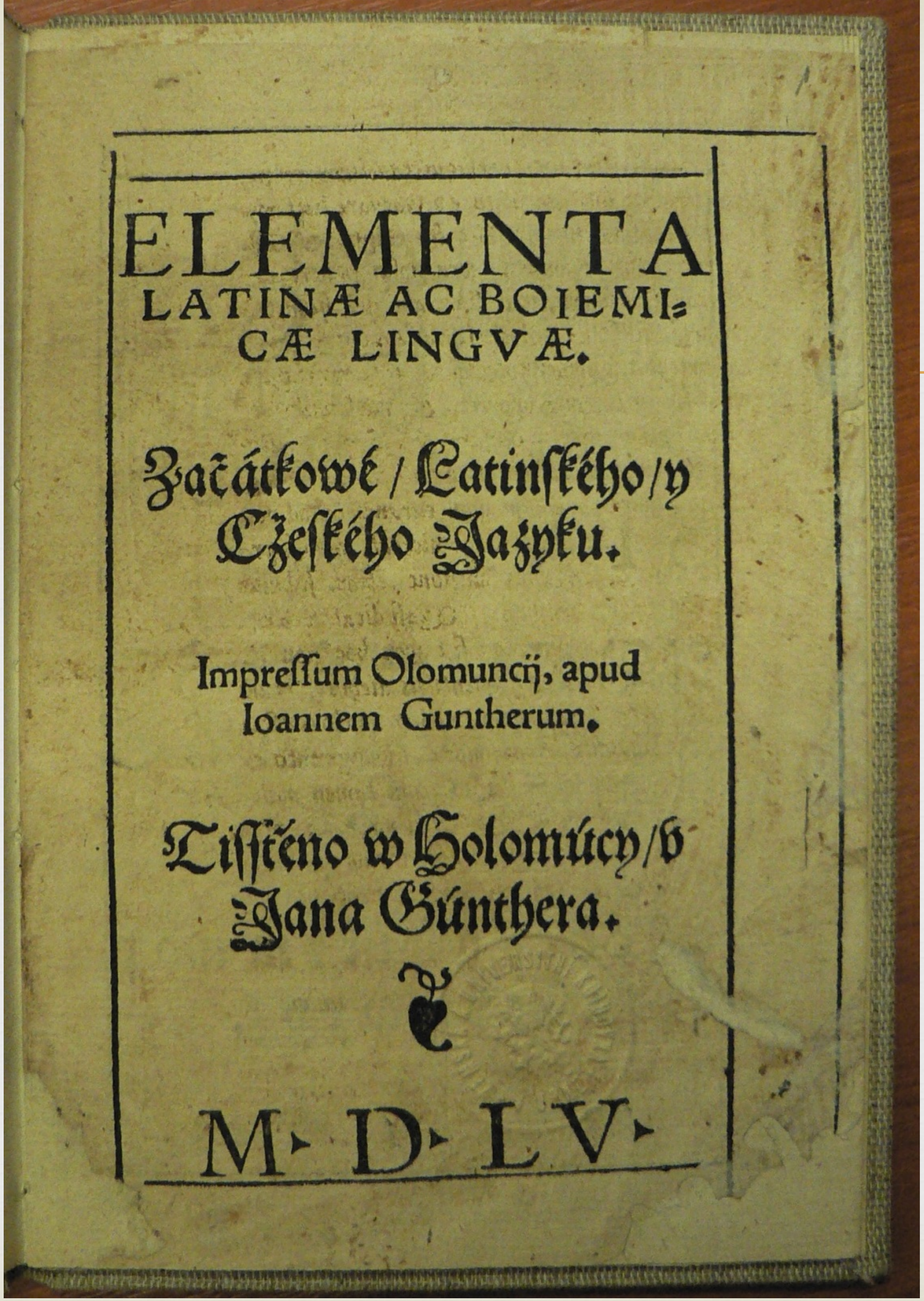
ELEMENTA
LATINÆ AC BOIEMI=
CÆ LINGVÆ.

Začátkowé / Latinského / y
Czeského Jazyku.

Impressum Olomuncij, apud
Ioannem Guntherum.

Tisstěno w Holomúcy / v
Jana Günthera.

M. D. LV.

Olomouc

ST 1- 454461

A B C D
E F G H I
K L M N
O P Q R
S T V X Y Z.

A B C D E F G H I
K L M N O P Q R S
T V W X Y Z.

a b c d e f g h i k l m n o p
q r ſ s ſſ t v u w x y z.

Alphabetum Latinum.

A B C D E F
G H I K L M
N O P Q R S
T V X Y Z Æ

a b c d e f
g h i k l m
n o p q r ſ
s t u x y z

Ab	eb	ib	o[illegible]	ub
Ba	be	bi	b[illegible]	bu
Vb	obs	bla	bl[illegible]	bal
Ac	ubs	bo	bli	bel
Ec	anc	bu	blo	bil
Ic	enc	ca	blu	bos
Oc	inc	ce	cla	fus
Vc	onc	ci	cle	bar
Ad	unc	co	cli	[illegible]
Ed	ans	cu	clo	[illegible]

Kniha Gežu-
sa Syracha / ginak Eccle-
siasticus / w kterěžto zawřijna gsau wěssená
napomenutij / a předkládagij se wssechněm Lidem pro-
spěssná naučenij / yakby se gedenkaždý w swém Powo-
lánij (žiw gsa na tomto Swětě ctně a sslechetně)
chowati měl. A Summau Knijha
tato slauti muože

Zrcadlo pobožnosti / Ctno-
sti / Kázně y Počestnosti.

Zte Chudij a sprostnij Hospodáři y ginij
Zpráwcowé Czeládky / mohau sobě Naučenij bráti /
yakby sami se při swém powolánij / při swých pracech / před-
kem ku Pánu Bohu / k swým Bližným / y ke wssem těm / ge-
ssto k gich zpráwám náležegij / pobožně a náležitě chowati
měli. Gest pak w Jazyk Czeský z Německého přelo-
žená / a k prospěchu y k wzdělánij wssech-
něm wuobec wydaná.:.

Léta M. D. LXIII.

lenij/ že nemůž toho nigakž nechati/ až ſe potom ſám ſpálij/ ſám ſobě vſſkodij na Těle y na Duſſi / na ſwé Poctiwoſti / zdrawij/ Statku y přijzni. Jn Summa / třeba geſt přitom opatrnoſti/ bogowánij a odpijránij.

¶ Protož nám milý Buoh/ z miloſti ſwé ſwaté/ mocný a ſpaſytedlný proſtředek proti tomu zlému nařijditi a dáti ráčil/ totiž/ ſtaw Manželſký / že wždycky lépe geſt Oženiti ſe a nebo wdáti/ nežli ſmilnau žádoſtij ſe páliti/ 1. Koryn: VII. Poněwadž pak ſmilný Cžlowěk/ nemá žádnho pokoge w ſwém těle/ Nakož Syrach tuto prawij / až y oheň zapálij a něgakau zlau wěc ſwede/ y měla by giſtě Mládež ſebe ſama pilně ſſetřiti/ a toho mijſta/ čaſu a přijčiny ſe warowati / a před tau oſobau ſkrze kterauž by mohla drážděna býti/ a přijčinu ke zlému ſobě wzýti/ vcházeti/ a měli tby Rodičowé ſwým Dětem a Cželedi k tomu raditi a pomáhati/ aby ſe w Staw Manželſký dáwali / byť pak ne wždycky ſlawné a znamenité ſnaubenij před rukama bylo. Wždyť geſt lepſſij/ ſluſſná a proſtá poctiwoſt / nežli neſluſſná hanba a lehkoſt.

Lépeť geſt s poctiwoſtij w chudém proſtém Manželſtwu žiwu býti/ nežli Lotrem a nebo Kurwau zůſtati/ by ty pak w ſwém neřádu mnoho Peněz měl/ a ſwobodným Lotrem byl / a gedno zlé na druhé vwodil. Když ſe giž tak kdo zlotruge a neb zkurwij/ giž potom bude vſtawičně bezectným a odwážliwým / tak že takowému Cžlowěku ſmilnému / každý pokrm bude ſladký/ a nepřeſtaneť/ až ſe nijm naſytij. Tak bezectnij/ nepočeſtnij/ hanebnij/ a neſtydatij včiněni budau takowij kurewſſtij Myſliwcy / kteřijž Mladé/ wſſak nectné Panij/ wyhledáwati a w hromadu sháněti / rowně yako Myſliwec Koroptwy do rukawnijku wháněti/ vměgij: Tak že gijm každé prozluklé kurwij maſo/ lecyakýs ſmrduty Hamauz/ woſſauſtaná/ vſmeykaná/ vwozená Moſſna/ nečacká a mrzutá ſſlundra/ k myſli bude: pobadá gich potom k zlému gegich wſſetečnoſt a cti odwáženij / a gſauce bez nij/ dadij ſe s takowými Hoffartami w každau rozpuſtiloſt. A když ho některá omrzý/ hned za tu ginau wezme: tato gedněmi dweřmi preč půgde / giná za tijm druhými zaſe přigde / a tak ſobě gednu za druhau běře/ a ledacos/ ba třebas mrzkau Wopicy ſobě k neřádu oblybij/ a yakož řijkagij: Kdyby gen Koza rauſſku nebo čepec na hlawě měla / tehdyby ſe takowému Kurewſkému ſlidnijku zalij-

bila. A muſýť po gegij ſtupě gijti/ byť pak měla rána po kopě býti. Toť geſt to ſluſſné treſtánij a pokuta/ za Pani Wenuſſi ſluzbu/ y gegij odplata/ kterauž ſwým milým ſluhám a Wogákům platí a dáwá/ že nijmi Sſathan (yako půwod ſmilné nečiſtoty) z gednoho hřijchu do druhého házý / a tak w tom zatwrzenij a oſlepenij gſauce/ potom y giné Lotrowſké kuſý prowozowati budau/ yako Krádež/ Laupež/ Sſtweráctwij / Mordowánij/ Pálenij/ Lhanij/ oklamánij ꝛc. Napoſledy potom doſtanau ſe mezy Franc hauzy/ budau plnij Frantzhauzſké praſſiwoſti / a nebo zmocnij ſe gich dna y s zymnicý / tuť potom tepruwa po mladých Panijch magij vtěſſenau kratochwil/ geſſtoby ſe ſami ſobě mohli omrzeti. A tak doſtanau ſe napoſledy do Nuzyc a Chudobic/ ba y k Chodcowſké holi/ nebudauliť také někdy na Krkawčij Zámek wen wywedeni/ ano z proſta mluwijc na Sſibenicy oběſſenij. Nu co ſe wám zdá wy Mladij Jonácy / a wy zauffalé a hrdé Dcerky/ nenijliž tak ? Ba w prawdě tak/ nebť geſt daleko wijc pěkné zelené Trávy na Poli vwadlo a vſchlo.

¶ Protož ó můg milý Křeſtiane/ kdos pak koliwěk yakéhokoli ſtawu/ Rzádu a Důſtogenſtwij/ buďto žes Pán nebo Sedlák/ Bohatý neb Chudý/ Duchownij neb Swětſký/ pomyſliž ſrdečně/ a s pilnoſti powaž / nenijliž tobě lépe před Pánem Bohem/ a na tomto Swětě před dobrými / pobožnými a počeſtnými lidmi/ w Staw Manželſký s báznij Božij ſe dáti / řádnau a počeſtnau Manželku mijti/ ſwobody Swatého Manželſtwa/ pro zplozenij milých a řádných Dijtek / a pro vwarowánij hanebných a ohawných Hřijchůw (wedlé raddy Apoſſtola) vžijwati / počeſtně y chwalitebně / raděgi bez podezřenij a zlého duomněnij/ žiwu býti/ nežli s neřádnými Kuchařkami / s Kurwami/ s Sſlundrami a Moſſnami hoſpodařiti/ ge mijſto Hoſpodyn a Manželek mijti a chowati/ a s nijmi Pankharty zplozowati ؛

¶ Pro vwarowánij takowého mnohého zlého / a pro Ctné/ ſſlechetné Lidſké obcowánij / a pro řádných Dětij zplozenij/ nezbraňuge ſe Cžlowěku žádnému / Lécha ſluſſná magijcýmu/ Staw Swatý Manželſký/ ani zbraňowati a zapowijdati ſe má komu / yakéhožby pak koli Rzádu a powolánij byl / a neb bejti mohl. Pán Buoh rač dáti gednomu každému Křeſtianu wěrnému/ Rzád a Počeſtnoſt Stawu Manželſkého milowati / w

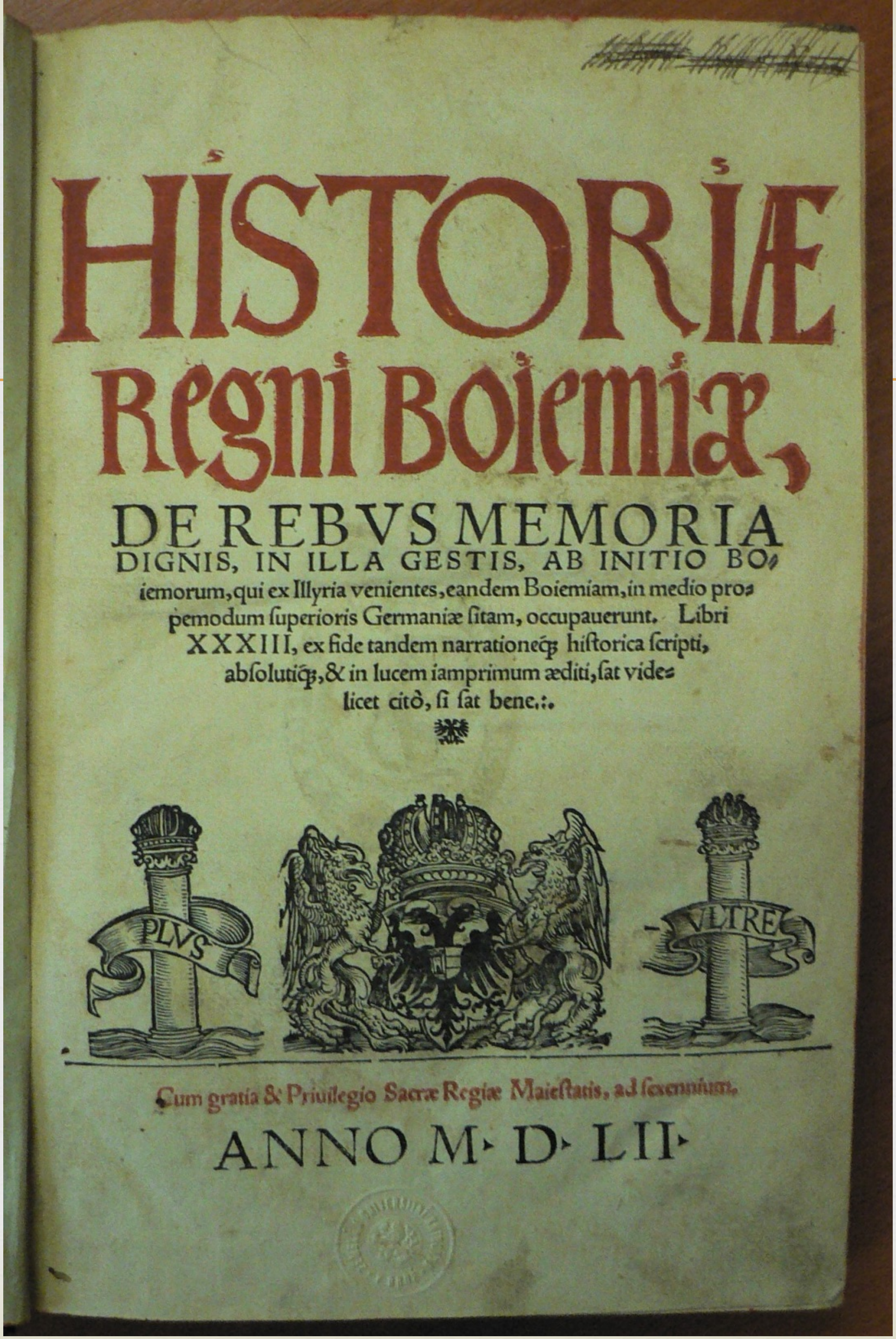

HISTORIÆ
Regni Boiemiæ,

DE REBVS MEMORIA
DIGNIS, IN ILLA GESTIS, AB INITIO BO-
iemorum, qui ex Illyria venientes, eandem Boiemiam, in medio pro-
pemodum ſuperioris Germaniæ ſitam, occupauerunt. Libri
XXXIII, ex fide tandem narrationeq́ue hiſtorica ſcripti,
abſolutiq́ue, & in lucem iamprimum æditi, ſat vide-
licet citò, ſi ſat bene.:.

Cum gratia & Priuilegio Sacræ Regiæ Maieſtatis, ad ſexennium.

ANNO M· D· LII·

ratum, totq; & tantis virtutibus ornatum parens tuus, te iuuenē adhuc, ipse nondum senex, regni Boiemiæ, consortem fecerit, lætis Boiemis, prouidentiamq; parentis ore pleno laudantib⁹, quòd sibi per tempus auxilium, fessis olim rebus, adsumpserit, eademq; opera paci, & securitati regni prudenter consuluerit. Cæterū quando plurimum refert, mores quoq; populi, cui præfuturus es, cognitos habere, ipsorumq; Regum, qui ante te regnarunt, res gestas, velut in speculo, intueri, vt videas, quos sequi deceat, quos item fugere oporteat, quorum vtrumq; exemplis, multò promptiùs, quàm etiam disciplinis, edisciī. Quia exempla sicut ad fidem faciendam, ita ad imitandum habentur efficacissima, potentissimaq;. Nō absurdè fecisse mihi videor, quòd Historiam Boiemam, à me scriptam, quæ talium exemplorum, in vtramq; partem, copiam vberem suppeditat, nuncupatim tuæ maiestati dedicauerim. Ad te namq; maximè pertinet, nota habere, quæ apud Boiemos gesta sunt, q in Boiemia regnaturus es, præsertim quando extra vnum nempe Æneam Siluium, nemo extet, qui de rebus Boiemis scripserit, quem lector paulò elegantior legere, citra fastidium queat velitq;. Sed Æneas quoq; velut extraneus, sermonisq; Boiemi ignarus, dum incuriosius dicenda inquirit, ac multa de ijs negligentius præterit, admonuisse cæteros visus est, vt accuratius scriberent. Quod igitur ad curam veritatis eruendæ, quæ præcipuè ab historia postulatur, attinet, illam ego omni studio persecutus sum, ne mea negligentia, vsq; loci possit accusari. Sed an sim assecutus, tuum, optime Rex, iudicium erit, quem summum Iudicem, nuncupatione huius voluminis, mea sponte, voluntateq; mihi elegi. Ab electo autem, & summo Iudice, nulla prouocatio, quo magis æquum te, atq; ꝓpensum, præbere mihi debebis, atq; ita facturum esse confido. Nam vt gratiam huic ipsi volumini, ex tempestiuitate quoq; conciliarem, sic opus aliquoties interruptum, ac ferè tedio scribendi neglectum vrgebam, ut illo potissimum tempore illud absoluerem, quo regnum Boiemiæ, coronandus inires, vt hoc saltem, haud intempestiuè, de toto libro possem dicere: Munus exiguum, sed oportunum. Gratia namq;, sicut ille cecinit, cum fieri properat, gratia grata magis. Vnum vereor, ne aures nimis delicatas, verba quędam noua percussa moneta offendant, vt sunt, Dux, Marchio, Comes, & si qua alia vocabula ignota aut aliter vsurpata erunt, quæ tamen vsus assiduus, passim iam à Latinis quoq; vsurpatus, ita terit, retinetq;, vt sine confusione ordinum, dignitatumq;, & locorum, vix tutò illa auferri de loco suo queant, ne obscura videlicet, pro claris substituanī. Nulla autem verba magis historia amat, quàm aperta dilucidaq;, & ea maximè, quæ in vsu habentur. Sed ista quoq; iudicio tuo stent cadantq;. Reliquum superest, Indulgentissime Rex, vt prēter hanc historiam, in qua proculdubio, & vtilitas, & voluptas, legentem te delectabit, me insuper, studiaq; & officia mea oīa, in manus tuas Regias promptissimè tradam, supplexq; Maiestatem tuam rogem, vt ea benignitate, & indulgentia, qua cœpisti, toto tibi pectore mancipatum, pergas iugiter prosequi. Viuat valeatq; Maiestas tua, & cum Rege seniore, ita senex regnes, ut semper videare, patris vitam, & mores emulari, cum hac paterna benedictione: Ecce odor filij mei, sicut odor agri, quem benedicit Dominus. Scripta in arce nostra Cremsiriensi Anno à natali die Domini. M. D. LI.

EIVSDEM AD LIBRVM.

Nusq; tutior esse mi libelle
Quàm domi poteras, Domus quod aiunt
Semper optima, semper atq; amica
Ast forinsecus infidelitatis
Prorsus omnia plena, Non ab ipso
Hospes hospite, non ab inquilino
Vicinus, satis est vbiq; tutus.
Tu verò hoc nimium sapis, quòd hinc te
Translaturus ad alteros Penates
Diuerticula trita non requiris,
Sed Regum atria seligis, patrono
Nixus Maxmiliano, ad astra nomen
Cuius nunc volat, altiusq; deinde
Cum pennas Aquilæ induet volabit,
Hoc sub vindice, tantum abest, vt vlla
Possit lingua tibi nocere, ut omnes
Prolixè faueant, suo ore quisq;
Laudantes Dominum tuum, ac patronum
Cuius auspicio, tui potestas
Facta est omnibus, Etsi enim vni ad aulam
Tantum mitteris, omnibus legeris
Tam omnes Maxmilianum amant, legentq;.

Olomouc

Jiří Handl 1597/1612-1616

Získal tiskárnu Valentina Klína, která patřila rodině Olivetských a r. 1612 ji rozšířil tiskařským vybavením J. Milichthalera

Ve 20. letech 17. století jediná funkční živnost na Moravě

Ediční politika vycházela z katolického programu

- Artikule
- Jezuitské kancionály (např. Rozenplut)

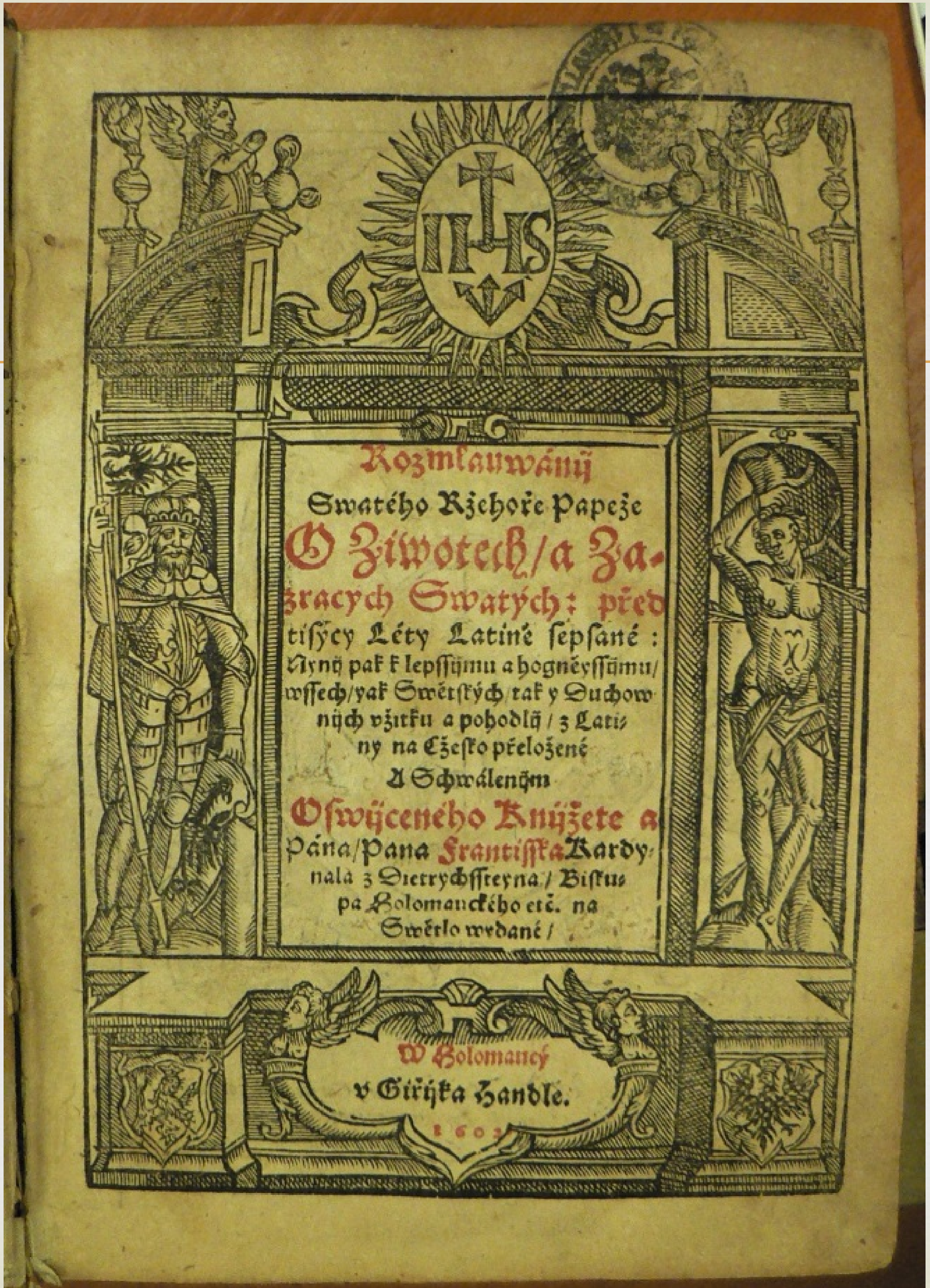
Rozmlauwánj

Swatého Rzehoře Papeže

O Žiwotech/a Zazracych Swatých: před tiſýcy Léty Latině ſepſané:

Nynj pak k lepſſjmu a hogněyſſjmu/ wſſech/yak Swětſkých tak y Duchownjch vžitku a pohodlj/ z Latiny na Czeſko přeložené

A Schwálenjm

Oſwjceného Knjžete a Pána/Pana Frantiſſka Kardynala z Dietrychſſteyna/ Biſkupa Holomauckého etc. na Swětlo wydané/

W Holomaucy

v Giržjka Handle.

1603

hněwu popuzowali. Kterýžto když tak dlauho
ſnáſſel/ odeſſel gednau k Mužj Božýmu/ a yak
by mnohá hanliwá ſlowa ſlyſſeti muſyl / ozná
mil. Muž pak Božý to o ných ſlyſſýc/ hnedky
gým wſkázal/ řka: Naprawůgte Jazyk ſwůg/
nebo geſtli nenaprawjte/ wyobcugý wás. Wy-
obcowáný weypowědi newčinjl / než ný tolikо
hrozyl. Ony pak od prwných obyčegůw nic ſe
neproměnily / a w malých dnech z tohoto Swě-
ta ſeſſly/ a w Koſtele pochowané byly. A když
ſe w témž Koſtele Mſſe Swatá ſlaužila/ a Ja-
heň wedlé obyčege ohlaſſowal: geſtliby kdo ne-
přigýmal / aby giným mýſto dal. Chuwa pak
gegých/ která za ně Mſſý ſwatau ſlaužiti dala/
widěla ge z Hrobu wycházeti/ a s Koſtela gjti.
Což když čaſtokrát widala/ že když Jaheň ohla-
ſſowal / k rozkázu geho z Koſtela chodily / a w
něm zůſtáti nemohly / přiwedla ſobě k paměti
řeč Muže Božýo/ kterauž gjm byl když geſſtě ži-
wé byly/ wſkázal/ totižto že ge chce wyobcowati/
geſtliže ſwy obyčege a ſlowa nenaprawý. Tedy
Mužj Božjmu to oznámeno geſt/ kterýžto ſwau
rukau offeru dal/ řka: Gděte a tuto Oběť za ně
obětůgte / a giž wjce wyobcowané nebudau.
Kterážto Oběť když za ně byla obětowána / a
Jaheň wedlé obyčege ohlaſſowal/ aby ti kteřjž-
by nepřigýmali z Koſtela wyſſli. Tedy ony
Panny z Koſtela wycházeti negſau wydáné / z
čehož nepochybně ſe poznalo/ že poněwadž gſau
mezy těmi / geſſto ſpolečnoſti zbaweni byli /
wen z Koſtela newycházeli / přimluwau Mu-
že Božýho / ſpolečnoſti a zdýlnoſti od Boha
doſſly.

S. Beneſ. pohrůžkau zaklinal.

S. Beneſ. mrtwé od Kladby rozwázal.

Petr.

Petr.

¶Welmi diwné geſt co prawýš/ že ačkoliw
důſtoyný a Swatý Muž/ geſſtě w Těle poruſſy-
tedlném přebýwal/ mohl Duſſe/ kteréž giž před
newiditedlném ſaudě Božjm ſtály/ rozwázati.

Řehoř.

¶Zdaliž Petře ten geſſtě na tom Swětě ne-
byl/ který od Pána ſlyſſel: což koliwěk rozwý-
žeš na Zemi/ rozwázano bude y na Nebi/ gehož-
to mjſto w zawázowánj a w rozwázowánj ma-
gý/ kteřý ſprawowánj Swatého wěrau a mra-
wy docházegý. Ale aby tak weliké wěcy na ze-
mi Člowěk dowéſti mohl/ Nebe y Země ſtwo-
řitel/ s Nebe na Zemi přiſſel / a aby také Tělo
mohlo duchowný wěcý rozſuzowati / to gemu
ráčil darowati / ten který pro Lidſké pokolený
gſa Bohem / ſtál ſe geſt Tělem. Nebo odtud
powſtala a wywyſſená geſt mdloba naſſe/ odkud
ponýžiti ſe/ a zemdljti chtěla/ moc a ſýla Božý.

Matt: 16.

Jan 1.

Petr.

¶S ſkutky a diwy/ ſrownáwagj ſe rozum y řeč.

Řehoř.

O Pacholeti/ kteréž pochowané/ země wywrhla.

Kapitola 25.

Gednoho dne když neyaké Pachole ge-
ho Mnýſſek Rodiče ſwé/ wýce než náleželo
milowalo/ a k nim do domu z Kláſſtera /
bez požehnánж wyſſlo / hnedky toho dne yak k

nim

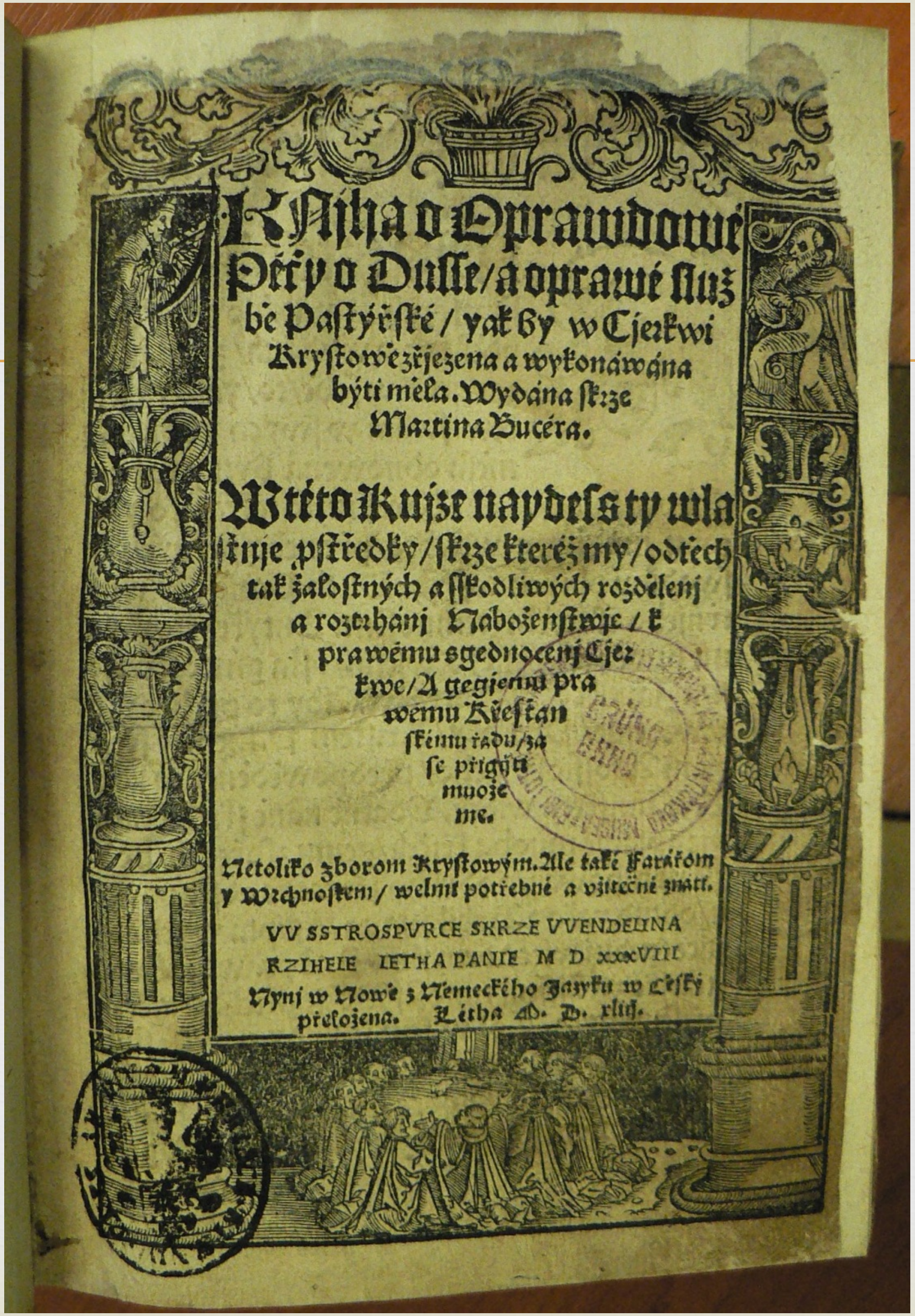

Kniha o Oprawdowé Péčy o Dusse / a oprawé služ bě Pastýřské / yak by w Cjerkwi Krystowě zřjezena a wykonáwána býti měla. Wydána skrze Martina Bucéra.

Wtéto Knjze naydess ty wlastnje prostředky / skrze kteréž my / od těch tak žalostných a sskodliwých rozdělenj a roztrhánj Nabožensstwje / k prawému sgednocenj Cjerkwe / A gegjemu prawému Křesťanskému řadu / zase přigjjti mužeme.

Netoliko zborom Krystowým. Ale také Farářom y Wrchnostem / welmi potřebné a užitečné znati.

VV SSTROSPVRCE SKRZE VVENDELINA RZIHELE LETHA PANIE M D XXXVIII

Nynj w Nowě z Německého Jazyku w Cěský přeložena. Létha M. D. xliij.

k Cžtenaři.

Když mně Janowi Lekaři Boleſlawſkému toto ká zanje y s odpowědj Martin Michalcz k žádoſti mé ſe pſal / a plnau mi moc dal / abych stjem učynil yakž chcy. Já pak přečetſſy ge s některymi přátely ſwými dob rými / oblibil ſem ge a oni také / y požádán ſem od nich a bych gim to učynil k libosti / a ge wytiſknauti dal / kterež

to gich žádoſti ſluſſně nemoha hodně odepřje
ti / to ſem učyniti ſe podwolil / Protož
tebe proſym Cžtenáři milý / že to
dobrotjwě čýſti budeſs / a
což prawěiſſyho geſt
mezy gim a od
potnau
ſtra
nau / přigmeſs k ſwému wy
dělánj. Mey ſe dobře :

Přiſtup který ſem učynil k[illegible] zanj o Wečeřy Páně z přjčy[illegible] Cžtenj Swatého Neděle Sedmé po Swaté Trogicy / Léta M D xliij

Slyſſeli ſme ted Cžtenj Swaté / w němž ſe oznamuge o naſycenj tělesném záſtupu / kterýž ſe Pána Kryſta na té pauſſti pořád za tři dni přjdržel / Při čemž ſe weliká ljtoſt Pána Gežiſſe Kryſta kterauž měl nad tjem záſtupem / ukazuge / Ano y otcowſká péče / aby ten záſtup nezahynul / Protož diwným a zázračnjm oby čegem to opatřil / aby ten záſtup wſſecek z tak mála chle buow naſytil.

Giſtě pak ne bez přjčyny Pán Kryſtus to učynil / a le aby také z toho to ſycenje tělesného / dal přjčynu k ſycenj duchownjmu / Neb Swatý Ján napſal / že když onen zá ſtup kterýž Pán Kryſtus naſytil z pěti chlebuow / hledal ho aby opět naſycen byl tělesným pokrmem / On z přjčy ny té mluwiti k nim račyl o duchownjm pokrmu . ec. Na kterémžto mjeſtě ten pokrm duchownj a nápoy / mj nj ſe ſám Kryſtus Pán w miloſti a w prawdě ſebau na plněné a zaſlaužené k wěčnému žywotu / kteréhož ſe wě rau požjwá / Jakož dje. Kdož přicházý k emně nebude la čněti / a kdož wěřj wmě nebude žjzněti na wěky / Kterežto wjery když nenje při kom / ten nižádný k Kryſtu a k ſpaſe nj přigjti nemuože . Kdož pak tuto wjeru má / a ſkrze nj Kryſta požjwá / ten takowý pronáſſýe gi / netoliko ſkrze

Louka u Znojma

Klášterní tiskárna:

1595- cca 1612

Mikulov

Krátkodobé sídlo nekatolického tisku na Moravě

- Novokřtěnci 1526-1527 – Balthasar Hubmaier a tiskař Simprecht Froschauer

Hubmaier 1528 ve Vídni upálen, Froschauer vystěhován do slezské Lehnice

Mikulov

Katolický tisk:

Kardinál Fr. Z Dietrichsteina přenesl do Mikulova bývalou tiskárnu premonstrátského kláštera v Louce u Znojma

Dílna působila při gymnáziu jako Piaristická tiskárna 1630-1639, 1640 ji koupil J. B. Werner a přestěhoval ji do Brna

Mikulov

Hebrejský tisk:

Tisk pro židovskou obec – krátkodobé působení brněnské tiskárny F.J. Neumanna z Brna – v působení jeho vdovy Anny Františky v letech 1765-1779, 1785

Podmínkou bylo otevření paralelní německo-česko-latinské tiskárny (1766)

PRECES VOCALES
AD USUM QUOTIDIANUM
CLERICORUM REGULARIUM
PAUPERUM
MATRIS DEI
SCHOLARUM PIARUM
PROVINCIÆ BOHEMIÆ
AD ECCLESIÆ RITUS
&
PRÆSCRIPTUM
SANCTI JOSEPHI CALASANCTII
A MATRE DEI
EJUSDEM ORDINIS
FUNDATORIS
EXACTÆ.

Accedunt Ritus veſtiendi Novitios, eorum Profeſſionem recipiendi, mortuos ſepeliendi, & id genus alia.

CUM SUPERIORUM AUCTORITATE.

NICOLSBURGI,
Typis Annæ Franciſcæ Neumannianæ, Factore Erneſto Jacobo Haſelmann, 1769.

mereatur. Qui vivis, & regnas in sæcula sæculorum. ℞. Amen.

Deinde aspergit vestes aqua benedicta ter, id est, in medio, a dextris, & a sinistris vestium, & Novitium exuit, dicens:

Exuat te Dominus veterem hominem cum actibus suis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. ℞. Amen.

Induens veste dicat: Induat te Dominus novum hominem, qui secundum DEum creatus est in justitia, & sanctitate veritatis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. ℞. Amen.

Cingens dicat: Cum esses junior, cingebas te, & ambulabas, ubi volebas: cum autem senueris, alius cinget te. In nomine Patris &c. ℞. Amen.

Pallium imponens dicat: Accipe pallium sanctissimæ charitatis, quæ multitudinem operit peccatorum. In nomine Patris &c. ℞. Amen.

Si fuerit Clericus, clericale birretum capiti ejus imponat, dicens: Accipe trophæum crucis in capite tuo, ut tibi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri JEsu Christi. ℞. Amen.

Deinde idem birretum manibus ejus tradit.

Si Frater fuerit, pileum capiti ejus imponat, dicens: Accipe pileum libertatis gloriæ filiorum DEI, ad quam hodie vocaris; & scias, quod servire DEO regnare est.

Tunc surgat Superior, dicens:

OREMUS.

OREMUS.

DEus misericors, DEus clemens, cui cuncta bona placent, sine quo nihil inchoatur, nihilque boni perficitur, adsint nostris humilibus precibus tuæ pietatis aures, & hunc famulum, cui in tuo sancto nomine habitum nostræ Religionis imposuimus, a mundi impedimento, & sæculari desiderio defende, & concede: ut in hoc sancto proposito devotus persistere, & remissione peccatorum percepta, ad electorum valeat pervenire consortium. Per Dominum nostrum &c. ℞. Amen.

Deinde supradicti duo Clerici intonant hymnum Veni Creator Spiritus; *Novitius autem ante altare se prosternat.*

Veni Creator Spiritus, mentes tuorum visita,
Imple superna gratia, quæ tu creasti pectora.
Qui diceris Paraclitus, Altissimi donum Dei,
Fons vivus, ignis, charitas, & spiritalis unctio.
Tu septiformis munere, digitus paternæ dexteræ,
Tu rite promissum Patris sermone ditans guttura.
Accende lumen sensibus, infunde amorem cordibus,
Infirma nostri corporis virtute firmans perpeti.
Hostem repellas longius, pacemque dones protinus:
Ductore sic te prævio vitemus omne noxium.

Per

Náměšť nad Oslavou

Nekatolický knihtisk:

Kašpar Aorg, 1533

Jan Pytlík a Matěj Pytlík z Dvořiště 1533-1535

Po smrti tehdejšího majitele panství (Václav Meziříčský z Lomnice) další tiskařské aktivity nepokračovaly

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská - 1562-1578 (Ivančice), 1579-1619 (Kralice), 1629-56 (Lešno)

Pod ochranou Pertolda z Lipé a jeho manželky Zuzany z Boskovic

Před etablováním tiskárny kontakty s ideově spřízněnými tiskaři – Kašpar Aorg, J. Günther, Mikuláš Klaudyán, P. Olivetský z O., Alexandr Oujezdský, Pavel Severin, a s tiskaři z německy mluvících zemí

Po roce 1547 přesun bratrských tisků z Čech na Moravu, ovšem zakázka na Šamotulský kancionál směřovala do Polska (1560-1)

Část vybavení koupena od Oujezdského, tiskárna zřízena na popud Jana Blahoslava v jeho sídle - Ivančicích

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Tisky kvůli utajení neopatřovány úplnými impresy

Též používán papír bez filigránů

Tiskaři – Václav a Zachariáš Solín (Ivančice), Samuel Silvest a Václav Elam (Kralice)

1620/1621 byly Kralice přepadeny a vypleněny císařským vojskem, tiskárna byla r. 1622 ukryta v zámku v Náměšti nad Oslavou, 1629 převezena přes Přerov do Lešna

V Lešnu se nemusela skrývat, pod správou JAK byla přičleněna k bratrskému gymnáziu

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

V době moravského působení tiskárna pracovala jen pro vnitřní potřebu jednoty

Jediný text určený širšímu publiku – Vyznání víry svaté katolické všech tří stavů Království českého … pod obojí přijímajících (Kralice? 1608)

Průměrně tiskla 4 a v Polsku až 10 titulů ročně

Ivančice – 17 titulů

Kralice - 70 titulů

Lešno – 160 titulů

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Jednotlivá vydání, i když nesou stejný název, se liší textově i typograficky

Vedle „velkých“ vydání bible a kancionálů bývala pořizována i cenově dostupnější vydání

Pro šlechtické mecenáše vznikaly „bibliofilské“ exempláře

O nákladu máme jen minimum zpráv, např. 1. díl Kralické šestidílky měl náklad 2000 exemplářů

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Tiskárna disponovala patrně jen 1 lisem, písmo bylo odléváno zřejmě přímo v tiskárně

Ediční plán:

Hlavními díly bible a kancionály

Na dalším místě apologie, konfese, modlitební knihy, perikopy, postily, literatura liturgická, pastorační a vzdělávatelská

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Bible:

- Nový zákon (v Blahoslavově překladu z řečtiny; Ivančice 1564 a 1568, nová redakce Kralice 1593-1954, 1596 a 1601)
- Šestidílná Bible česká (Kralice, 1. 1579, 2. 1580, 3. 1582, 4. 1587, 5. 1588, 6. 1593-4)
- Žaltář Davida svatého (Kralice 1579 a 1581)
- Jiřík Strejc Zábřežský: Žalmové aneb Zpěvové stavého Davida (Kralice 1587 a 1598)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Bible:

- Jednodílní Bible česká (Kralice 1596 a 1598)
- Biblí české díl šestý totiž Nový Zákon (Kralice 1601)
- Rejstřík Písem svatých (Ivančice 1563, Kralice 1597)

Liturgické příručky:

- Služba křtu svatého (Kralice 1580)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Literatura hymnologická:

- Písně duchovní evangelitské (Ivančice 1562-64, po 1564?/69?, 1572, 1576, 1577?, Kralice 1579?, 1581, 1583, 1587, 1594, 1598, 1602, 1615 a 1618)
- Micheil Weiße: Kirchengeseng, … (Ivančice 1566, Nürnberg 1580, Kralice 1606)
- Písně pohřební (Kralice 1586 a 1615)
- Rejstřík písní duchovních (Ivančice před 1579?, Kralice před 1599?)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Literatura hymnologická:

- Obrana mírná a slušná kancionálu bratrského, … (Kralice? 1588)
- Řeči Boží (Kralice 1592?, 1597, 1604 a 1616)
- Rejstřík … Řečí Božích (Ivančice 1563, Kralice 1615)

Postily:

- Ondřej Štefan: Výklad řečí Božích (Ivančice 1575)
- Jan Kapito: Postila, tj. kázání, … (Kralice 1586)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Modlitební knihy:

- Modlitby, kteréž v suché dny v shromáždění svatých říkány bývají (Kralice 1609)

Školní učebnice a domácí příručky:

- Katechismus (Kralice po 1594?, 1604, před 1609 a 1615)
- Začátkové učení dítek křesťanských (=prvouka, Kralice 1613)
- Summa der christlichen Lehre … verdeutsch (Kralice 1619)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Konfese:

- Počet z víry (Ivančice 1564, 1574 – čtyři odlišné verze – Kralice 1607, 1608)
- Matouš Konečný: Pravda vítězící, … (Kralice 1614)

Vzdělávatelské a mravně-výchovné publikace:

- Jan Blahoslav: Musica, tj. Knížka zpěvákům, náležité zprávy v sobě zavírající (Ivančice 1569)
- Evangelia anebo Čtení svatá, kteráž slovou pašije (Ivančice 1571)
- Naučení mládencům k službě … církvi se oddávajícícm (Kralice 1585 a 1609)

10122.

Řeči Bo-žj: Kteréž se we dny Nedělnj, Slawnosti wýročnj, w Středy a Pátky, y některé Swátky, w shromážděnjch Cýrkewnjch, pro základ služby slowa Božjho, gednomyslně čjtáwagj a wyswětlugj.

Wydané, Léta Páně, M. DC. XVI.

✤ 1 Petr 4. 11. ✤

Mluwjli kdo [w Cýrkwi] mluwiž gako řeči Božj.

✤ Řjman. 12. 6. ✤

Proroctwj, [t. kázanj, ať gest] podlé prawidla wjry.

So. Mich. iiij. od j do vj.

Nedě: II po S. Tro:

R. Iza. xxv. od vj do konce
W. Luk. xiiij od xvj do xxv
N. j Jan iij. od xiij do xix:
aneb, ij Kor. ix celá.
Po. Zalm Cxxij celý.
V. Iza. Lxv. od xiij do xxj
St. j Kor. xij. od xij do k.
Č. Zalm Cxxxiij celý.
Pá. j Jan j. od j do půl vij.
So. Zal. xxij od xxiiij do k.

Ne: III po S. Trog:

R. j Mog. iiij. od j do xvij.
W. Luk. xv. od j do xj
N. j Petr v. od vj do xij.
Po. Žalm xxvj celý.
V. Přjsl. j. od x. do xx.
St. Judas od w. j do xx.
Č. Ger. ij. od xxvj do kon.
Pá. j Jan iij. od vij do xi j
So. Sofo. iij. od j do x.

Ne: IIII po S. Tro:

R. Iza. xLix od j do xj
W. Luk. vj od xxxvj do xLiij
N. j Kor. iiij od j do vj.
Po. Mat. x. od j do xxiij
V. j Kor. ij. od j do x
St. Řjm. x. od xiij do xix
Č. Tyt. j. od v do konce
Pá. j Kor. ix. od j do xv
So. Amos vij. od xij do xvj

Nedě: V po S. Tro:

R. 3 Ža. xix. viij do konce

W. Luk. v. od j do xij
N. Jak. j. od xvij do xxij
Po. Kolos. iij od xvj do xviij
V. Izai. Lv. od x do xij
St. ij Kor. iiij. od j do vij
Č. Efez. iij. od j do xiij
Pa. Eze. xxxiij od j do xvij
So. Sku. vj. od iiij do xj

Ne: VI po S. Tro:

R. Gerem. xxxj od xxxj do xxxv.
W. Mat. v. od xx do xxvij
N. Řjm. vj. od xix do kon
Po. v Mog. xxix. od ix do xvj
V. Ža. Lxxix. od xx do xxxvj
St. Eze. xxxvij. od xxj do k.
Č. Žal. Cxxxij od viij do k.
Pá. Žid. viij od vj do kon.
So. Gal. vj od xij do kō.

Ne: VII po S. Tro:

R. ij Mog. xxx. od xj do xxij
W. Mar. viij od j do x
N. j Kor. x od j do xiiij
Po. Žid. ix od j do xj
V. Gal. iij. od xxiij do k.
St. j Kor. j. od x. do xxv.
Č. j Kor. xj. od xvij do xxiij
Pá. j Kor. x od xiiij do xxiiij
So. Luk. xxij. od xiiij do xxj.

Ne: VIII po S. Tr:

R. Ger. xxiij. od xvj do xxxvij.
aneb, Ger. xxxvij od xj do k.
W. Mat. vij. od xv do xxiij
R.

R. ij Petr ij celá.
aneb. Filip: iij. od xvij do kō
Po. Ezech: xxij. od xxiij do kō
V. Gerem: xx. od j do xiij
St. ij Tym: iij. od j do xiij
Č. Malachyáš ii. od j do x
Pá. Mat: xxiij. od j do xxiiij
So. iij Králow. xviij od xvij do XLj.

Nedě: IX po S. Tro:

R. Izaiáš xxxij. od j do ix
W. Lukáš xvj. od j do x.
N. j Koryn: xij. od j do xij
Po. Žalm Lxxxij celý.
V. Geremi: xxvij. od v. do ix
St. Luk: xix. od xj do xxviij
Č. Žalm CXLvj celý.
Pá. j Tym: vj od xvij do kōce
So. Kolos: iij. od xxij do kō

Neděle X po S. Tro:

R. Geremiáš ix. od j do xvij
W. Lukáš xix. od xLj do kōce
N. Řiman: xj. od xj do xxxiij
Po. iij Mogžjšo: xxvj. od xiij do xxxiiij
V. Gerem: xxx. od xv do kon
St. Židům xij. od j do xiiij
Č. Amos ix. od j do xiij
Pá. Mat: xviij. od xj do xxiij
So. ij Kralow: xxiiij. od j do půl xvj.

Nedě: XI po S. Tro:

R. Izai: xxix. od xiij do kōce
W. Lukáš xviij. od ix do xv
N. Jakub j. od xxij do konce

Po. Geremiáš x. od j do xij
V. Jozue xxiiij. od xiiij do xxviij.
S. Malach: iij. od vj do kōce
Č. Řiman: xiiij. od xix do kon
Pá. Kolos: ij. od xvj do kōce
So. Jak: ij. od xiiij do xxiiij

Nedě: XII po S. Tro:

R. Žalm XXXviij celý.
W. Mar: vij. od xxxj do kon
N. Řim: vij. od xviij do konce
Po. Izai: xxxv. od iij do kōce
V. Iz: Lvij. od půl xiij do kō
St. Žalm Lj celý.
Č. Izai: xxxviij. od ix do xxij
Pa. Lukáš vj. od xvij. do xx
So. Job ij. od j do konce.

Ne: XIII po S. Tro:

R. Žalm xv celý.
W. Luk: x. od xxiij do xxxviij
N. Řiman: iiij. od j do xiij
Po. Žalm CXij celý.
V. Žalm LXXXiiij celý.

Středa Modlitebná.

Žalm CXXv celý.
Č. Žalm Lxxxix. od xiiij do xx

Pátek Modlitebný.

Žalm XXv celý.
Paklibyse toho těhodne dnowé modlitebnj netrefilie čjsti se může
St. Izaiáš XIj celá.
Pá. Žal: Cxix lite: ALEPH
So. Žalm XLj. od j do vj.

Nedě: XIIII po S. T:

R. Žalm XXXij celý.

W. Luk

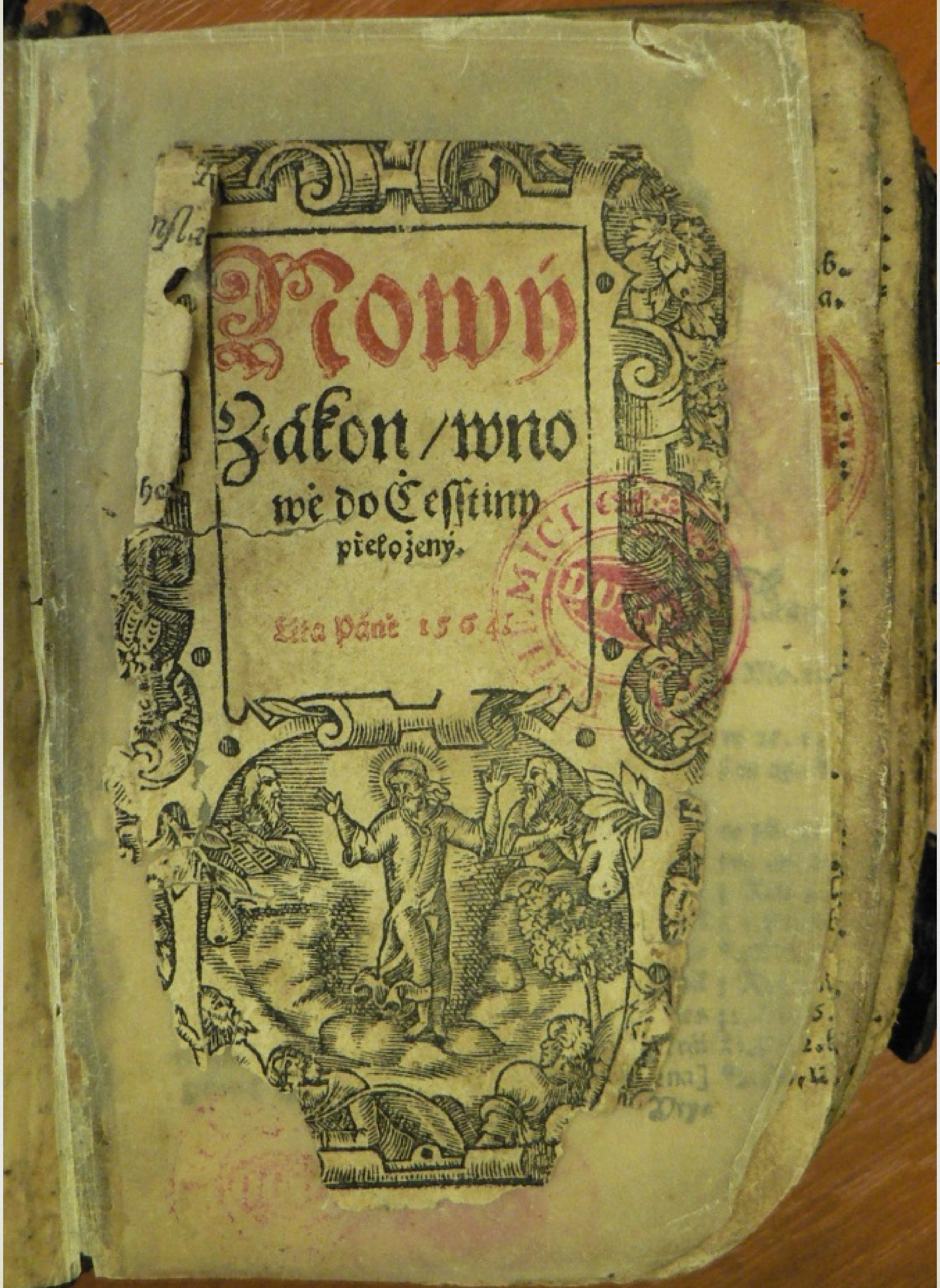

Nowý
Zákon / wno
wě do Češſtiny
přeložený.

Léta Páně 1564.

ťáhli sau řečj mých ssetřili/y wassj ssetřiti budau.
Jan 16.a. *Ale toto wssecko včinj wám progméno mé:
nebo neznagj toho genž mne poslal :~
ma. 4. c. †Kdybych byl nepřissel a nemluwil D
5.d. gim/hřjchu by neměli: ale nynj wýmluwy ne
magj zhřjchu swého. Kdož mne nenáwidj y
n 3.a. otce mého nenáwidj: ‡Bych byl skutkůw ne
10.g. činil mezy nimi gichžto žádný giný nečinil/hřj
chu by neměli: ale nynj sau y widěli y nenáwi
Žalm 34.c děli y mne y otce mého. Ale aby se naplnila
68.a. řeč kteráž w zákoně gegich napsána gest*Že
Jan 14.d. w nenáwisti měli mne darmo.
16.a. Když pak přigde vtěssitel‡kteréhož Já
Skutc. 2.a. possli wám od otce/duch prawdy/kterýž od
w 5.f. otce pocházý‡ten swědectwj wydáwati bude
Skut.1.b. o mně: ano y wy‡swědectwj wydáwati bude
v 2.e. te*nebo od počátku semnau gste.
Skut.1.d.
swědčjte

Kapitola XVI.

Toto mluwil sem wám abysste se ne A
Jan 9. d. zhorssili. †Wypowědjť wás‡zesskol:
w 12.f. žano †přigdeť čas že wsseliký kdož
‡ zshromáž- wás mordowati bude/domnjwati se bude/
děnj swých že tjm Bohu slaužj. *A toť včinj wám[pro
wylaučj to]že nepoznali otce ani mne. †Ale toto mlu
†Skut.9.a. wil sem wám/ abysste když přigde ten čas/
†nastáwá rozpomenuli se na to/že sem Já[to před]po
* Jan 15.c. wěděl wám. Tohoto sem wám spočátku ne
1.Kori 2.b. mluwil/neb sem byl swámi :~
‡ Jan 13. c. Nynj pak gdu ktomu kterýž mne poslal/
v 14.d. a žádný zwás neptá se mne kam gdeš. Ale že
sem wám tyto wěcy mluwil/zámutek napl
nil

nil srdce wásse. Já pak prawdu prawjm
wám / že gest wám vžitečné abych Já odssel.
Nebo neodegdu li ť/vtěssitel nepřigde k wám.
*A paklit odegdu/possli ho k wám. A onť Lukáš 2
přigda trestati bude swět z hřjchu a z sprawedl Jan 14
nosti a z saudu. Z hřjchu zagisté/že newěřj we w 15.d.
mně: a z sprawedlnosti/že†gdu k otcy/a giž wj † odchá
ce neuzřjte mne. Z saudu pak/že†knjže tohoto † Jan 12
B swěta giž gest odsauzeno. Gesstě‡bych měl w 14.d.
mnoho mluwiti wám/ale nemůžete snésti ny Koloc.
nj: ale když přigde ten Duch prawdy‡vwe ‡mám
deť wás we wsselikau prawdu. Nebo nebude ‡ Jan 14.
mluwiti sám od sebe / ale cožkoli vslyssj toť
mluwiti bude: ano y budaucý wěcy zwěsto
wati bude wám. Onť mne oslawj/nebo z mé
ho wezme a zwěstuge wám. *Wssecko cožko Mata.11.
li má otec mé gest. Protož sem řekl/že z mého Lukáš 10.
wezme a zwěstuge wám :~ †Ma Jan 3.d.
ličko a neuzřjte mne/a opět maličko a vzřjte w 17.a.
mne/nebo Já gdu k otcy. Y řekli[někteřj]z v Mat.28.
čedlnjků geho mezy sebau/Co gest to‡že pra †Jan 7.c.
wj nám/Maličko a neuzřjte mne/a opět ma ‡což
ličko a vzřjte mne? a že Já gdu k otcy? Protož
prawili/co gest to že prawj maličko? newjme
C co prawj. Y poznal Gežjš že se ho chtěli o
tázati: y řekl gim/O tom tjžete mezy sebau že
sem řekl/Maličko a neuzřjte mne/a opět ma ‡Marc.13.b
ličko a vzřjte mne. Amen amen prawjm wám †nařjkati
že‡plakati a†kwjliti budete wy/ale swět se bu *Izai.26.c
de radowati: wy pak se budete rmautiti/ale Mich. 4.d
zámutek wáš obrátjť se w radost. *Žena když ‡auzkost
rodj ‡ zámutek má/nebo přissla hodina gegj: lest

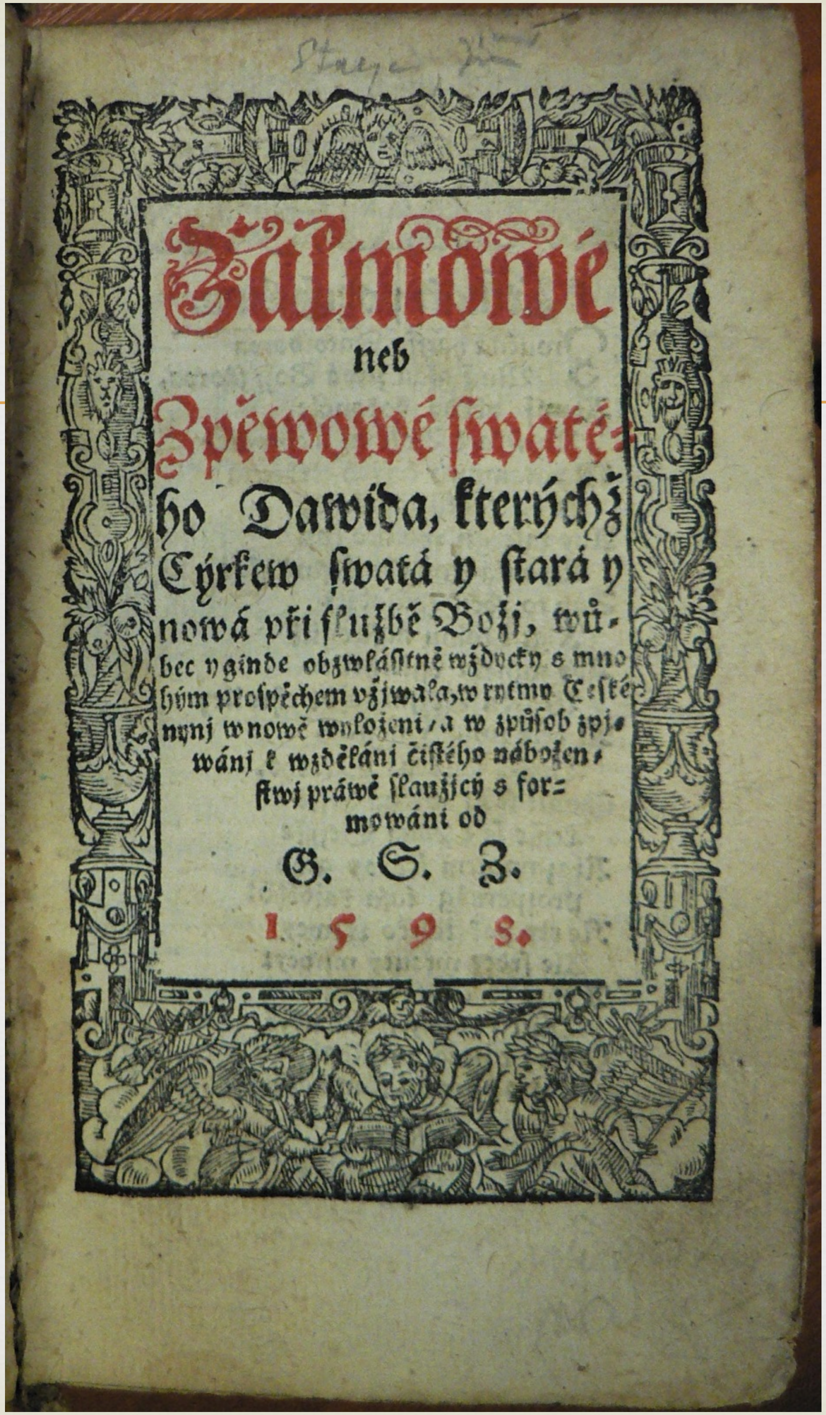

Žalmowé

neb

Zpěwowé swatého Dawida, kterýchž

Cýrkew swatá y stará y nowá při službě Boží, wůbec y gindé obzwláštně wždycky s mnohým prospěchem vžjwala, w rytmy České nynj w nowě wyložení, a w způsob zpjwánj k wzdělánj čistého náboženstwj práwě slaužjcý s formowáni od

G. S. Z.

1598.

Moc geho zneyte
Mezy národy
Na zemi wssudy;
Wssak y ti swěta
Slawná Knjžata
Zběhnau se k Bohu
Abrahamowu
Byk s lidem geho
Ctili samého,
Neb on sstjtem swým
Wssem wssudy zemjm
Gsa sám ochránce.
Nad swěta zpráwce
Wssecky gest wyšssj
Y neymocněgssj:
Zpjweytež Bohu
S radostj mnohau rc. wers 6.

Žalm XLVIII.

Magnus Dominus & lauda.

Hospo-

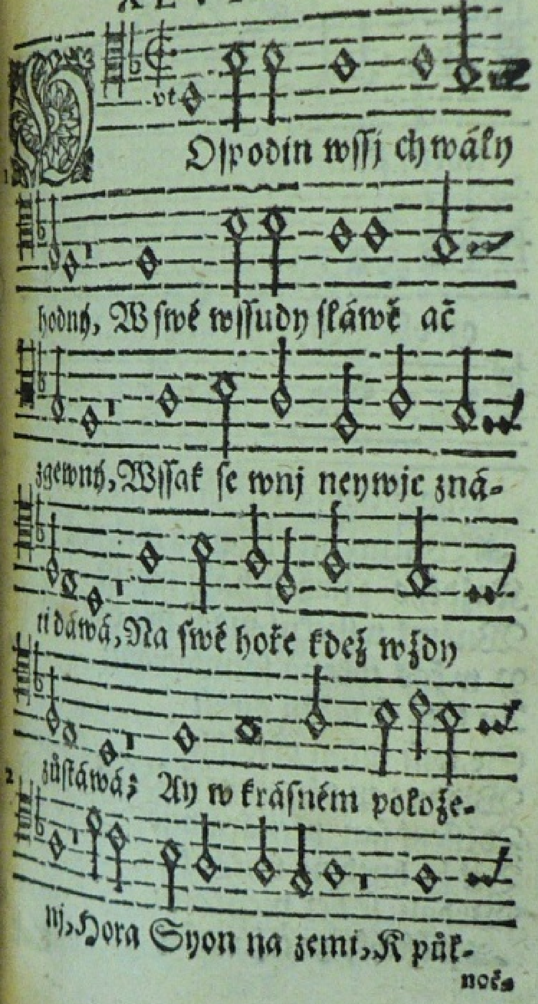

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

V Lešně se tiskárna otevřela vnějším zakázkám

Vydávala tisky latinské, polské, české a německé, určené exulantům a tajným nekatolíkům v Čechách a na Moravě a polskému publiku

Vyšlo zde cca 40 titulů děl JAK

Brno

1. V 1. des. 17. stol. – Polák Bartoloměj Albrecht Forman (1601-1611) – 25 titulů

V r. 1601, 1602 a 1603 se jedná o tisky zemských sněmů

Od roku 1607 se produkce rozšiřuje

Českých tisků 18, latinských 5, německé 3

2. Němec Kryštof Haugenhoffer (1614-1625) – 14 titulů

Tisky jen latinsky (7) a německy (7) , vydal 2 evangelické zemské sněmy (1618, 1619), velký podíl jezuitik

Před Brněm působil v Pasově a Jindřichově Hradci (1613), později v Mikulově (1628-1629) jako faktor

THALASSIONES

Dn.

CASPARO DORNAVIO PHILOSOPHO-MEDICO

DOCTORI:

ET

ELISABETHÆ GLYCHIÆ

VIRGINI NOBILI,

SPONSIS

SOLEMNI NVPTIARVM RITV

GORLICII initiandis VII EID. IANUAR.

M DC VIII.

decantati

ab

AMICIS MORAVIS'

Benivolentiæ, Honoris & amoris ergò.

BRUNÆ MORAVORUM

Imprimebat BARTHOLOMEVS ALBERTVS Auriga.

IOANNIS FRIDERICI BA-RONIS à ZEROTIN Thalassio.

NAscier è spinis uvas quis crederet, aut quis
Mellitis aloën crederet ire favis?
Sed tamen inficias non amplius ibo, nec ibit,
Qui novit quod sit dulcis amaror amor.
Dulcis amaror amor sanè est, si credimus illis
Quos ussit flammis ipse Cupido suis.
Non tamen omnis amor, quamvis spinosius illum
Nomen commendet, non tamem omen inest.
Testes DORNAVIÆ spinas dulcedinis opto,
Dulcatasq; mero melle & amore faces:
Nempe heîc florilegis jungit connubia spinis
DORNAVIANVS amor, dulcis amorq; GLYCÆ:
Macte tuo dulcore GLYCE, spinisq; vicissim
Macte tuis felix DORNAVIANVS amor:
Mistus erit rectè si post modò amaror amori,
Nil præter mulsum, nil nisi mella fluent.

accinebatur in SELLO-WITIO.

MELOS.

SIlvis honorem jam decies suo
Algu November decutit, & novo
Tomento abundè vestit, ex quo
Urere in Aonisin puellis
Planè remissis nisibus institi,
Severiori me sapientiæ
Emancipans; sed nunc retrorsum
Vela dare, atq; iterare Musas
Mens est relictas; DORNAVII mei
Hoc sanctus urget candor, ut improbo
Rumpatur exemtum ile momo,
Atq; oculi doleant malignis!
Pigmenta laudum nil equidem moror
Quæsita longè; nec meus hæc avet
DORNAVIUS! sed absq; fuco,
Si quis erit, Logicæ implicatos
Secare nodos qui solidè ingenî
Subtilioris possit acumine,
Ringente nil quidquam sophistâ,
Dispeream nisi noster hic est
DORNAVIUS: quid? si quis, in intimis
Quidquid recondit sensibus Historis
Examinatâ lance librat,
Dispeream nisi noster hic est

ANACREON.

CLARISSIMO, SOLLERTISSIMO, EXPERIENTISSIMOQ; PHILOSOPHO-MEDICO DOCTORI, DOMINO CASPARO DORNAVIO:

ET

CASTISSIMAE MORATISSIMÆQ; VIRGINI ELISABETHÆ, NOBILISSIMI, PRUDENTISSIMI gravissimiq; Viri, Domini JANI GLIGHI à Milziz. Reipublicæ Görlicianæ consulis meritissimi, filiæ:

NOVIS NUPTIS,

Felicissimi ominis ergo consecratus,

à

CHRISTIANO GOCHSEMIO F.

ANNO, M DC VIII.

BRUNÆ MORAVORUM
Excudebat Bartholomeus Albertus Auriga.

24.
5.
23.
508

Humanitas, & omnis
Alacritas, & omnis
Celebritas, & omnis
Formositas, & omnis,
Fidelitas, & omnis
Frugalitas, & omnis
Felicitas, & omnis
Festivitas, & omnis
Beatitas, & omnis
Integritas, & omnis
Vivacitas, & omnes
Lusus Faventiarum,
Nisus Lubentiarum,
Risus Licentiarum.
Qvas non in hâc maritus
Adulationes?
Qvas non in hâc maritus
Titillulationes?
Qvas non in hâc maritus
Confabulationes?
Qvas non in hâc maritus
Obbasiationes?
Qvas non in hâc maritus
Consvatiationes?
Qvas non in hâc maritus
Sublingulationes?
Et qvidqvid est ubiq;
Facetiuncularum
Et qvidqvid est ubiq;
Luctatiuncularum,
Et qvidqvid est ubiq;
Certatiuncularum,
Et qvidqvid est ubiq;
Collusiuncularum,
Et qvidqvid est ubiq;
Palpatiuncularum,
Et

Et qviqvid est ubiq;
Commorsiuncularum,
Et qvidqvid est ubiq;
Oppressiuncularum,
Et qvidqvid est, sed st' st'
Qvid qvæso non maritus
Facitq; perficitq; ?
Qvas non in hâc marita
Amæniore cultu,
Sereniore vultu,
Et blandiore nutu,
Faventias marito
Facitq; perficitq; ?
Qvas non in hâc marita
Acutiore visu,
Lasciviore nisu,
Et neqviore risu,
Lubentias marito
Facitq; perficitq; ?
Qvas non in hâc marita
Decentiore gestu,
Velociore nictu
Et molliore tactu
Licentias marito
Facitq; perficitq; ?
Qvas non in hâc marita
Jecusculo procaci
Femusculo seqvaci,
Et corculo trahaci
Pellacias marito
Facitq; perficitq; ?
Qvas non in hâc marita
Venustulis capillis,
Rubicundulis papillis,
Mammillulis glabellis
Lumbisq; mollicellis
Placen

Placentias marito
Facitq; perficitq; ?
Qvas non in hâc marita
Nigellulis ocellis
Mellitulis labellis
Manusculis tenellis
Pedusculisq; bellis.
Decentias marito
Facitq; perficitq; ?
Qvas non in hâc marita
Feliciore partu,
Beatiore fructu,
Jucundiore fætu,
Venustiore prole,
Et prole masculinâ
Et prole fæmininâ
Dulcedines marito
Facitq; perficitq; ?
Qvos ergo non honores,
Qvos ergo non favores,
Qvos ergo non amores,
Qvos ergo non lepôres
Par ritè copulatum,
Par ritè colligatum
Par ritè conjugatum
Facitq; perficitq; ?
Tua Nimfa pertinaci
Inaugurata voto,
Putans beatiorem
Longè esse cœlibatum,
Fortassis Asmodæi
Sic fascinata fraude,
Argutulæ Diones
Acutulam loqvellam
Exercitatiore
Antistrophâ refellens,
Vi.

Vitamq; conjugalem
Atrociore multo
Hyperbolâ cavillans
Verba hæc reciprocabat:
SINE COPULA MARITA
EST VITA VERA VITA,
Qvin sævior colubro,
Atrocior rubetâ,
Minacior Dracænâ
Est vita conjugalis;
Qvin qvidqvid est ubiq;
In orbe Scorpionum,
Et qvidqvid est ubiq;
Aranearum in orbe
Nocentior profectò
Est vita conjugalis!
In hâc latet simultas,
Acerbitasq;, & omnis
Austeritas, & omnis
Ferocitas, & omnis
Immanitas, & omnis
Supinitas, & omnis
Obscuritas, & omnis
Deformitas, & omnis
Iniqvitas, & omnis
Rapacitas, & omnis
Calamitas, & omnis
Profanitas, & omnis
Indignitas, & omnis
Mortalitas, & omnes
Fletus Dolentiarum,
Luctus Qverentiarum,
Planctusq; Præficarum!
Acerbiore contrà
VENUS incitata bile,
Rubentiore fronte,

Stri

Přjběh

Swatého / ſpolu y přjkladného / yak Žiwota / tak y Mučedlnjctwj / Dwanáctiletého Pacholete Wita / Dědice Czeſkého:

K

Powinné Vctiwoſti /

Wýſoce oſwjceného Knjžete a Pána / Pána Frantiſſka Kardynála z Dytrychſſteyna ꝛc. Biſkupa Holomauckého ꝛc.

Od

Swobodného Vměnj Včencůw / Kollegie gména Gežjſſowého v Matky Božj w Brně /

Na

Sſkolſkém Diwadle / Žiwé a Auprawně / pěti Czjny wytwářený.

Při

Ročnjm wſſeho Včenj Obnowenj / a hodnem / dbalých Včencůw / Obdařenj.

[illegible]

Po Sſeſtnáctiſtem / dewátého.

Dne

Dwacátého pátého / Měſýce Ržjjgna.

Oſoby

Žiwé / a Auprawně wytwářeného Žiwota / S. Wjta Mučedlnjka.

Předmluwcůw pět.
Swatý Wit / dwanáctiletý Pachole.
Anděl Strážce Witů.
Modeſtus / Witů Pěſtauň.
Kreſcencya / Witů Chuwa.
Hyllas / Otec Witů.
Geteſs Sluha Hyllaſa / s ginými čtyřmi.
Kůr gedenácte Andělůw.
GEZJSS Pacholjſko.
Waleryán / Ržjmſkého Panſtwj we Wlaſſých Wládař.
Dwořanůw dwanácte.
Woyákůw ſſeſt.
Pochopi tři.
Poprawcy tři
Maryus Konſſel / s Služebnjkem.
Staroſta.
Marus Wogenſký Wládyka.
Stratokles s ginými Woyáky.
Měſſtianůw ſſeſt.
Dyoklecyán Cýſař se čtrnácti Dwořany.
Walerya Dcera Dyoklecyána Cýſaře.
Kogka Walerye.
Komonſtwo Walerye we čtyrech Oſobách.

A ij Proklus

Rozmlauwánij aneb Hádanj Chudého Człowěka s Bohatým:

Z kteréhož se geden každý může naučit dobrých a Pobožných skutkůw.

Wybraná z Pjsma S°. a wydaná Od

Bartholoměge Paprockého

z Glogol/ etc.

Sic cum inferiore viuas, quemadmodum superiorem tecum viuere vellis, Seneca Epist: 97.

¶ Wytisstěno w Brně/ v B. A. F.
24. Decemb: MDCVI.

Pythagoreſa Filozoffa řkaucýho: *Per viam publicam ne ambules, hoc eſt ne vulgi ſequeris errores, quidquid agas æternæ mercedis cauſa agas, cunctaq; non ad laudem & opinionem ſed ad gloriam reuoces ſempiternam,* Nic pro Peychu k wůli Swětu/ ale wſſecko pro wěčnau mzdu činijt má každý / aby ze wſſech činůw geho/ Cžeſt a chwála Pánu Bohu ſe rozmáhala/ A wſſak nemnozý w ſſtěſtij oto ſe ſtaragi / z čeho ſe poſmijwá Filozoff/ řka: *Apetitus frenari difficilis, adiunctis vero diuitijs, penitus inſanus.* Pracugem s chutij wſſyckni abychme zbohatlij/ a kdy toho dowedeme / Pána Boha hned zapomijnáme / a yako ſſtěſſčenij w Peychu ſe podnáſſijme/ doſypugjc a dokládagjc Trauhel / a očijmſy wyſokem ſmeyſſijme / Nepamatugic na Slowa/ které *Saluſtius* napſal řka: *Quæ male domum ingrediuntur, minimè ſalutem habent.* *Euripides* také dij: *Male partam pecuniam à tua domo expelle, ea ſiquidem perniciem adfert, ac breui tempore dilabitur.* Komu tehda Pán Buoh ſwé požehnánj w tom ráčij dáti/ má ſſetřijt a pamatowat na naučenij Páně / genž dij: *Querite vobis amicos de Mamona iniquitatis.* Proč Pán Bůh Penijze tak gmenuge? Proto/ že lidé wijc ſobě w nich zakladagi/ nežli w láſce geho Swaté. A giným ſpůſobem ſobě Přátely ſkrz ně gednagi/ nežli

geſt

geſt wůle Swatá geho. Magi také oné (totiž Penijze) takau moc/ yak *Saluſtius* dij: *Pecunia inuenit hominibus amicos, pariter & honores.* A wſſak kdy w ſſaffunku Maudrého býwagi / zlé nimi wladnaut nemůže / má z nich Pán čeſt y chwálu / má také y Blijžnij geho vžitek / a takowému člowěku yak Eklez: dij w 11. Kapit: *Benedictio Dei in mercedem feſtinat.* *Libere* z W. M. otom mlauwijt y pod Tytulem W. M. takowé Rozmlauwánij wydat na Swětlo mohu / neb gſem toho dobře powědom / kterak Předkowé W. M. *ex vtroq; parente*, ſlawnij Dědowé W. M. Páni Debinſcij z Debině / Tak také Páni Serakowſcij Vgcowé W. M. v kterých Předkowé mogi gſauc / Auřád gich Podkomořſtwij Zemſkého/ na gegijch mijſtě řijdili/ a odprawowali/ ti wſſelikými Fortunami Bohatſtwj poctiwými od Pána Boha obdařenj byli: Zde také zpřijzněnij W. M. z Rody wzáctnými / yak po prwnij/ tak po druhé Panij Manželce W. M. A zwláſſt onen ſlawý dlauhé a pamatky hodný/ Pan Jan Horecký z Horky / Mijſtopijſař toho Slawného Margkrabſtwij Morawſkého/ weliký Dobrodince můg neymilegſſij/ Pan Otec Panij Manželky W. M. kteréž yá ſpolečně y z W. M. za mnoho Let dlauhého Zdrawj winſſugi.

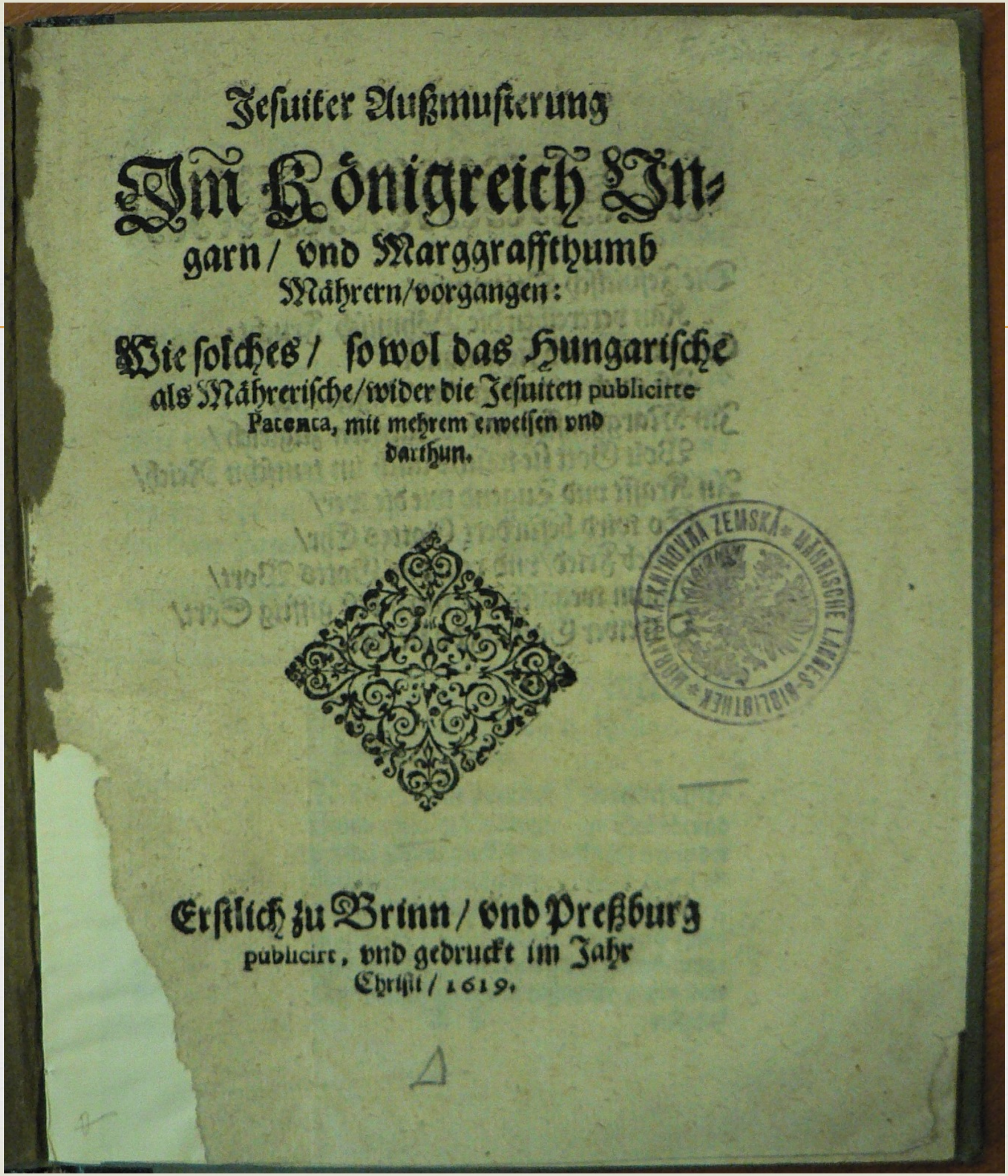

Jesuiter Außmusterung

Jm Königreich Vngarn/ vnd Marggraffthumb Mährern/ vorgangen:

Wie solches/ sowol das Hungarische als Mährerische/ wider die Jesuiten publicirte Patenta, mit mehrem erweisen vnd darthun.

Erstlich zu Brinn/ vnd Preßburg publicirt, vnd gedruckt im Jahr Christi/ 1619.

KNIHOVNA ZEMSKÁ • MÄHRISCHE LANDES-BIBLIOTHEK

Die Jesuitisch Otterzucht/
Kan vertreiben die Böhmisch Frucht:
Concordia wird sie genandt/
Ist auch gwachsen im Vngerland/
Im Marggraffthumb Mährern zugleich/
Wolt Gott sie wüchs auch im teutschn Reich/
An Krafft vnd Tugend wie die twer/
So wird befürdert Gottes Ehr/
Vnd blieb Fried/vnd rein das Gotts Wort/
Wann weggschafft werd diß gifftig Sort/
O trewer Gott jag du sie fort.

DJngeachtet daß man das heylsame Wund-Kraut die Concordiam, außzureuten/ vnd die Böhmische / Mährische / Laußnitzer / Vnger- vnd Oesterreichische Stände zu separiren vnd zutreñen begert/so hat es doch nichtes würcken mögen/sondern die in Böhmen gewachsene Frucht/so die Jesuiter Außmusterung befürdert/auch in Mährern vnd Vngern wol gerahten/wie dann auch ihre Krafft vñ würckung/sich gut vnd gerecht befindet: wie der Christliche Leser/ weitläufftig / auß beygetruckten Patenten/vernemen vnd verstehen wird.

COPIA

Deß Mährischen Patents / welches die Jesuiten proscribirt, vnd sub 6. May/ publicirt worden.

WJr N. N. die Herrn von der Ritterschafft/ vnd Personen auß den Städten/ der Stände vnd Jnwohner deß Marggraffthumbs Mährern/so der Evangelischen Religion zugethan/vnnd den Leib vnd Blut vnsers Herrn vnd Heylands Jesu Christi sub utraq; empfangen/vnd an jetzo in der Statt Brinn/ versamblet sind: Thun kundt vnd offenbar mit diesem Brieff vor jedermennigklich/wo derselbe gelesen oder gehört wird/ insonders wo es von

nöhten/welcher massen vns von den Herrn Ständen/deß Kö-
nigreichs Böheimb/dieses nicht nur allein / durch den Truck
außgangene Apologiam,sondern auch durch vil vnd mancher-
ley Schreiben vnd Brieffe zuerkennen geben worden / Ja all-
bereyt zuvorhin Weltkündig ist was vor gewaltige præsidien,
durch Anstifftung der Jesuitischen grossen vnnd Gewaltigen
KriegsEmpörungen auch vnschuldigen Blutvergiessen verse-
hen gewest; So werden wir gleichermassen gewißlich berichtet/
daß von jhren den Jesuiten / zu diesen jetzigen Empörungen/
durch welche jtzt dieses Marggraffthumb Mährern vnser L.
Vatterland/nicht nur allein in gewaltigen schuldenlast gesetzt/
sondern auch in das eusserste verderben gebracht/ist Vrsach ge-
ben worden: Wir halten demnach dieselbe vor solche vnd der-
gleichen Practicanten vnnd Auffrührer / welche mit so böser
Rahtgebung nicht nachlassen wöllen / vnd haben einhelliglich
beschlossen/sie die mehrgedachte Jesuiten auß disem Marggraf-
thumb Mährern/auff ewig zuproscribiren, vnnd zuverwei-
sen: Derowegen euch Rectoren, Magistern, Schulmeistern
vnd allen Jesuiten / die sich in diesem Marggrafthumb Mäh-
rern (es seye in Städten/Märckten/Dörffern / oder an wel-
chen Orten es wölle) auffenthalten / hierumb ernstlich anbe-
fehlen / daß jhr denen von vns / zu euch abgefertigten Herrn
Commissarien,anjetzo vnd also balden vnverlenglich ohn alle
Außflucht / gutwillig die Schlüssel von den Kirchen vnnd
Collegiis einantworten/ vnd euch von dannen nach publici-
rung dieses Patents auß diesem Marggrafthumb Mährern
hinweg packen/vnser liebes Vatterland fliehen/vnd ewer keiner
vnter euch/noch auß ewerer Sect vnd Rotten / zu verrufften
ewigen Zeiten/sich nicht mehr / vnter welchen Schein vnd Ge-
stalt es seyn möchte/in diesem Marggrafthumb Mährern/fin-
den lassen sollen: Wo fern aber einer vnter euch/über diese

vnsere

vnsere samptliche Erklärung/ sich ferrners in diesem Land wird
finden lassen/der solle ohn alle Gnad/oder rechtliche eynige ver-
hörung/von welchen er auß vns den Ständen erdapt wird/am
Leben gestrafft werden: Hierumb weil euch vnser gewisser
Will kundt vnd offenbar/so stehet euch zu/ euch also vnd anders
nicht zuverhalten/auff daß nicht von nöten/künfftig gegen euch
ein andern Ernst zugebrauchen: Dessen zu besserer Vrkundt
vnd Beglaubigung/haben wir anfangs bemelte Herrn von der
Ritterschafft/vnd auch die Abgesandten/vnsere Pittschaffe-
ten zu End dieses Patens auffdrucken lassen:
In der Statt Brinn/6. May/
Anno 1619.

A iij Copia

X 29050

COPIA

Deß Schreibens/ so die Evangelischen Herren Stände in Böheimb/ an die Herren Stände in Mehrern den 23. Januarii 1619. gethan.

Sampt der von den Mehrischen Herren Ständen daranff gethanen vnd erfolgten Antwort.

MÄHRISCHE LANDES-BIBLIOTHEK
MORAVSKÁ KNIHOVNA ZEMSKÁ

Gedruckt im Jahr/

M DC XIX.

Hochwürdigste / Hochgeborne / Wolgeborne / Edle / rc.

WJr zweifflen nit / Euer Hochfürstl: Gnaden / Euer Gnad: vnd Euch / werde noch in guter Gedächtnus haben / was massen Wir / so wol durch etlich Schreiben / als auch / bey nechst zu Brinn gehaltenen Landtag / durch vnsere Abgesandten Euer Fürstl: Gnaden / Als alle vier Herren Stände / deß Löblichen Marggraffthumbs Mehrern / in aller Observantz vnd Ehrerbietung / Freund: Nachbarlich / vnnd dienstlich ersucht / vnnd gebetten / daß sie vns wider das jenige Kriegsvolck / so auß verursach vnd anstifftung etlicher böser Rähte (welche den Ständen dieses Königreichs / vber das freye Exercitium Religionis gegebenen Majestatbrieff / die Contracta Privilegia vnd Landes Freyheit öffentlich gebrochen / vnd zu diesem Vnfried Vrsach geben) vnder Ihrer Kay. May. Vnsers allergnädigsten Königs vnd Herrens Namen / ohne alle billiche Vrsach in dieses Königreich eingeführet / vnd das Böhmerland allbereit / vbers halbe Jahr stets vnd ohne vnderlaß verderbt / vnd gewaltige Tyranney / an dem vnschuldigen Böhmischen Blut / biß dato verübet / mit deroselben Volck zu Hilffe kommen / vnd solche noch fernere vnd grössere Gefahr vnd Verderbung deß Landes (derer sich nicht allein dieses Königreich / sondern auch andere incorporierte vnd vmbligende Länder zubefahren haben) zeitlich mit der Hilff Gottes deß Allmächtigen / abwenden helffen wolten.

Auff solch vnser Ersuchen / haben dieselbe vns auß bemeltem Landtag / hinwider zur Antwort gegeben / vnd sich auff die / von

möchten/ wie doch vns Ewer Gnaden vnd den vmbligenden Ländern/ entweder durch eine ernsthaffte/ gewissere vnd sichere Interposition, oder anderer gebürlicher Gestalt/ auß solcher Noth vnd weiterer gefahr/ dermaleins vollkömmlich geholffen/ vnd ein beständiger vnd sicherer Frieden bekräfftiget werden könte/ zu vns anhero abfertigen wollen. Hierauff wir von Ewer Gnaden einer günstigen freundlich- vnd gewürigen Antwort gewärtig seyn. Datum auffm Prager Schloß/ den 23. Januarii 1619.

N. N. N.

Directores vnd Landräht: im Königreich Böhmen.

COPIA

COPIA

Antwortschreibens/ der Herren Mehrischen Stände/ an die Herren Directores, auff ihr vom 23. Januarii gethanes Schreibens dessen dato 31. dito.

Vnsern Grus vnd freundwillige Dienste/ ꝛc.

Auß Ewer Gnaden vnd Ewerem an vns deß Marggraffthumbs Mehrern/ auß allen Ständen/ an jetzo in der Stadt Brinn/ allhier bey gemeiner Zusammenkunfft versambleten Inwohnern/ gethanen/ vnd von deroselben ansehenliche Herren Gesandten vberantwortete Schreiben/ wie auch/ auß jhren weitläufftigen/ Mündlichen An- vnnd Vorbringen/ haben wir die Erinnerung vnd Widerholung E. Gnaden vnd Ewer/ billichen Begern vernommen/ wie wir vns nun hiebevor/ nicht allein durch etliche vnsere Schreiben/ so wol vnsere mündliche Abgesandte/ dißfalls gegen Ewer Gnaden vnd Euch erkläret/ sondern auch würcklich vnnd ernstlich (vngeacht hierinnen vnserer Vngelegenheit) darumb Sorg vnd Mühe getragen damit wir Ewer Gn. vnd Euch/ auß solchen vnd dergleichen Beschwerungen/ in welcher sie dieser Zeit schweben/ getreulich vnd auffrichtig/ so viel an vns gelegen/ helffen könten/ Also vnterlassen wir/ als Ewer Gn. vnd Euch/ getrewe Freunde vnnd Nachbawern/ nochmals biß dato, keine billiche vnd gebürliche Mittel/ sondern wissend hiervon/ daß es von dieser ansehenlichen Interposition/ welche zwischen Jhrer Kay. May. vnd E. Gn. vnd Euch/ vorgenommen werden solte/ biß dato noch nicht abkom-

Brno

3. Jan Bernard Werner (1640-1645)

10 (11) titulů

Ve větší míře zemské sněmy vždy v české a německé variantě, v roce 1644 české a německé vydání patentů města Brna, 1645 zpráva o švédské fázi třicetileté války.

Werner koupil již nefungující tiskárnu mikulovských piaristů a přestěhoval ji do Brna

4. František Ignác Sinapi (1688/89-1702) a následovníci

Funguje v rukou dalších tiskařů až do roku 1854

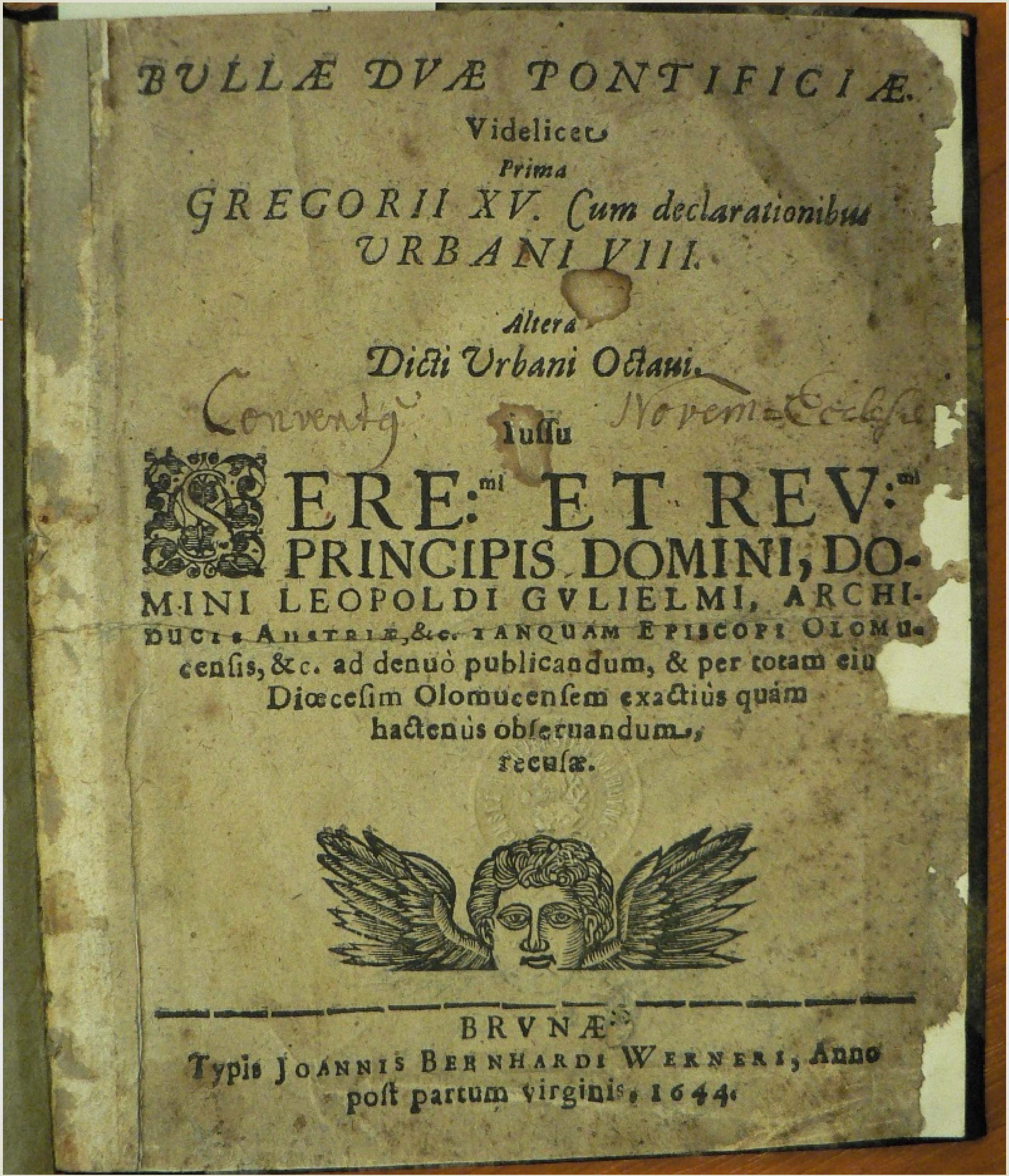

BULLÆ DUÆ PONTIFICIÆ.
Videlicet
Prima
GREGORII XV. Cum declarationibus
URBANI VIII.

Altera
Dicti Urbani Octavi.

Conventũ Novem Ecclesiæ

Iussu
SERE:mi ET REV:mi
PRINCIPIS DOMINI, DOMINI LEOPOLDI GULIELMI, ARCHIDUCIS AUSTRIÆ, &c. TANQUAM EPISCOPI OLOMUCENSIS, &c. ad denuò publicandum, & per totam eius Diœcesim Olomucensem exactiùs quàm hactenùs observandum, recusæ.

BRUNÆ:
Typis JOANNIS BERNHARDI WERNERI, Anno post partum virginis, 1644.

DE EXEMPTORVM PRIVILEGIIS CIRCA ANIMARVM CVRAM, ET SACRAMENTORVM ADMINIstrationem, Sanctimonialium monasteria, & prædicationem Verbi Dei.

Tu scias nonnulla dubia super ista constitutione exorta fuisse, super quibus emanatæ sunt declarationes Sacræ Congregationis Cardd: Concilij Tridentini Interpretum ab istomet Gregorio & S.D.N. Vrbano VIII. eius successore respectiuè approbatæ, quæ hic subsequuntur.

GREGOR: EPISC: SERVVS SERVORVM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

INSCRVTABILI DEI PROVIDENtia vniuersalis Ecclesiæ regimini, meritis licet imparibus, præsidentes, pastoralis nostræ solicitudinis partes esse dignoscimus, in eam curam præcipuè incumbere, vt à dignis & probatis tantùm Sacerdotibus sanctè admini-

Gregorij Diuina prouidentia Papæ XV. anno secundo, retroscriptæ litteræ Apostolicæ affixę, & publicatæ fuerunt ad valuas Basilicarum sancti Ioannis Lateranensis, Principis Apostolorum de vrbe, ac Cancellariæ Apostolicæ, & in Acie Campi Floræ, dimissis ibidem earumdem litterarum originalibus appensis per aliquod temporis spatium, & exinde remotis, deinde dimissis earumdem litterarum copijs affixis, vt moris est, per nos Cosmum Modium, & Alexandrum de Rocchis, Sanctissimi Domini Nostri Papæ Cursores.

Octauius Spada Magister Cursorum.

Subsequuntur hic aliquot dubia super ista Constitutione exorta; Quorum resolutiones mox subijcientur.

Posita Constitutione fel: rec: Gregorij XV. de exemptorum priuilegijs, &c. Dubitatur.

I.

AN liceat Episcopis visitare Altaria regularium Ecclesiarum, quibus cura animarum personarum sæcularium non incumbit, aut loca, vbi in ijsdem Ecclesijs asseruatur sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, vel vbi audiuntur Confessiones personarum sæcularium?

II.

An Episcopi possint regularibus præscribere, vt certis tantùm in locis, ac temporibus, aut certarum personarum Confessiones audiant, vel aliàs illorum priuilegia restringere, ac moderari in sacramentis administrandis?

III.

An facultas Episcopis per Constitutionem attributa in exemptos tam sæculares, quam regulares, intelligatur etiam tributa in personas nullius diœcesis?

IV.

An eadem facultas competat inferioribus Prælatis proprium territorium, ac jurisdictionem quasi Episcopalem habentibus?

V.

An per eamdem Constitutionem in illis verbis, possit Episcopus vnà cum superioribus Regularibus quarumcumque Abbatissarum, &c. electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere; jus Abbatissas confirmandi Episcopis attributum censeatur.

VI.

An Confessores Monialium ante editam Constitutionem deputati, debeant ab Episcopo examinari, & approbari?

VII.

An superiores Regulares similiter ante ipsius Constitutionis publicationem electi, seu deputati, alia indigeant Episcopi approbatione pro Confessionibus sanctimonialium sibi subjectarum audiendis?

VIII.

An Confessiones, quas audiunt superiores Regulares electi, seu deputati, vel confirmati post publicationem,

Brno

Hebrejský knihtisk

1754-1802 – František Josef Neumann + pokračovatelé - 1816

Prolomil monopol sinapiovsko-svobodovské tiskárny